

zelena dežela

št. 197 / junij 2026

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Na podlagi 8. člena Pravilnika o priznanjih KGZS z dne 23. septembra 2003 ter Sprememb in dopolnitev pravilnika o priznanjih Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije z dne 29. januarja 2008, objavljamo

RAZPIS

za priznanja KGZS za leto 2026

I.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije razpisuje naslednja priznanja:

1. Za uspešno delo, ki ga podeljuje svojim članom, funkcionarjem, zaposlenim, organizacijskim enotam, delovnim skupinam in drugim posameznikom ter organizacijam in društvom za učinkovito, vestno in uspešno delo v zborničnem sistemu ter za prispevek pri uveljavljanju in promociji zbornice ter kmetijstva, gozdarstva in ribištva.

2. Za sodelovanje z zbornico, ki ga podeljuje posameznikom ali organizacijam, ki pri svojem delu uspešno sodelujejo z zbornico in s tem prispevajo k javni predstavitvi in uspešnem razvoju zborničnega sistema.

3. Za življenjsko delo, ki ga podeljuje zaposlenim v zborničnem sistemu, funkcionarjem ali članom zbornice, ki so z dolgotrajnim delom v zborničnem sistemu oziroma v kmetijstvu, gozdarstvu ali ribištvu pomembno prispevali k uveljavitvi in razvoju zborničnega sistema

II.

Kandidate za priznanja lahko predlagajo organi zbornice, organi pravnih oseb, katerih ustanoviteljica je zbornica, in člani zbornice prek organizacijskih enot zbornice (območne enote in odbori izpostav). Glede na število članov v posamezni območni enoti lahko območne enote predlagajo naslednje število kandidatov za priznanja za uspešno delo: Ljubljana 3, Celje 2, Ptuj 2, Murska Sobota 2, Novo mesto 2, Nova Gorica 2, Kranj 1, Brežice 1 Slovenj Gradec 1, Koper 1, Postojna 1, Maribor 1 in Kočevje 1.

III.

Predlog za priznanje mora vsebovati:

- podatke o kandidatu za priznanje,
- predlog za vrsto priznanja,
- kratko obrazložitev (za zaposlene: opis dela, strokovno področje, dosežki kandidata; za člane: kratek opis kmetije ali obrata, aktivnosti, dosežki ...)

Komisija za priznanja bo upoštevala predloge za priznanja, ki bodo prispeli do **6. julija 2026** na naslov: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Komisija za priznanja, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana. O prejemnikih priznanj na predlog komisije odloči Upravni odbor KGZS.

Priznanja se bodo podelila na srečanju KGZS v okviru sejma Agra v Gornji Radgoni v torek, 25. avgusta 2026.

Komisija za priznanja

dr. Jože Podgoršek,
predsednik KGZS

Kolofon

Zelena dežela št. 197, junij 2026

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno.

Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjina ulica 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01 513 66 40
e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si
splet: www.kgzs.si

Odgovorni urednik: Robert Peklaj

Novinar: Marjan Papež

Fotografija na naslovnici:

arhiv KGZS

Grafično oblikovanje in prelom:

Jana Janko Škrbec, Studio HTZ

Jezičkovni pregled: Alenka Šalej

Fotografije: arhiv KGZS

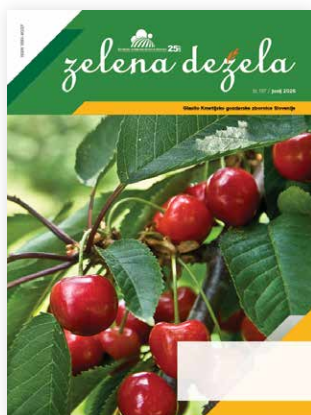
(če ni drugače navedeno)

Tisk: Salomon, d.o.o.

Naklada: 102.000 izvodov

ISSN 1581-9027

spletna izdaja ISSN 2536-2119

Pa jo imamo, novo vlado namreč

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije je med drugim ustanovljena z nalogo, da usklajuje zakonodajo, ki ureja področja kmetijstva, gozdarstva in ribištva, opozarja na neustreznost zakonodajnih ureditev in predlaga predloge za izboljšanje stanja. Zato smo se po volitvah takoj lotili priprave predlogov za ureditev pokojnin, plačevanja dolgotrajne oskrbe in pavšalne obdavčitve prve stopnje predelave na kmetijah z namenom, da bi predloge poslanci vključili v poslanski Zakon o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije. Žal naši predlogi niso bili vključeni v interventni zakon. Prav tako smo v pričakovanju boljših časov za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo spremljali nastajanje koalicijske pogodbe. In s še večjim pričakovanjem čakali ime kandidata za novega kmetijskega ministra. Sedaj vse to imamo.

Veseli nas močna prisotnost kmetijstva, gozdarstva in ribištva v koalicijski pogodbi, v kateri je prehranska varnost izpostavljena kot strateška naloga. V koalicijski pogodbi je prepoznana vloga družinskih kmetij kot temelj kmetijstva, vloga kmečkih družin pa kot osrednji element bodoče kmetijske politike. V tem duhu se veselimo tistih sprememb, ki bodo odpravile škodljive posledice nekaterih zakonov, pri čemer izstopa Zakon o zaščiti živali. Seveda se vsi zavzemamo za večjo dobrobit živali, a hkrati poudarjamo, da je preživetje kmečkih družin ključno. Veliko je poudarka na mladih kmetih, območjih z omejenimi dejavniki, debirokratizaciji in razvoju novih tehnologij. Koalicijska pogodba je tudi dobra osnova za bodoče delo v gozdarstvu, saj

se predvideva bolj uravnoteženo upravljanje z večjo vlogo gospodarske funkcije gozdov ter ponovno vlaganje dobička družbe SiDG v lesnopredelovalni del. Omenjeno je tudi bolj učinkovito upravljanje divjadi in zveri. Veseli nas, da je nova koalicija prepoznala in prevzela nekatere protestne zahteve in del njih vnesla tudi v koalicijsko pogodbo (masne bilance, spremljanje porekla preko novih znanstvenih metod, kot so izotopi vode, dvigovanje deleža lokalne hrane v javne prehranske obrate ipd.).

Ne glede na verjetno najširši program o kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani v koalicijski pogodbi v zgodovini Slovenije pa imamo še veliko drugih idej, ki jih bomo predstavili in zagovarjali na pristojnih ministrstvih. Zato novemu ministru in novi vladi že sedaj sporočamo, da bomo zahteven in konstruktiven zagovornik naših članov in da se bomo neutrudno borili za tiste spremembe, ki bodo našim članom v korist. Verjamemo v moč dialoga in ponujamo roko sodelovanja – kot jo je zbornica ponudila vsem dosedanjim in jo bo tudi vsem bodočim vladam. Smo nepolitična organizacija, zato nas rezultati volitev zanimajo le toliko, ali volitve prinesejo morebitne omejitve, nove pobude in predvsem prilagoditve za slovenskega kmeta.

V upanju, da bo imela posluš za odprt in konstruktiven dialog z zbornico, ki zastopa kmete, lastnike gozdov in ribiče, novi vladi želimo uspešen in miren mandat. Gre za slovensko podeželje, hrano, obstoj kmetij, obstoj panog. In to naj nam bo vsem skupaj vodilo za uspešno sodelovanje.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Bodite obveščeni o delu KGZS na našem Facebook in Instagram profilu!

www.facebook.com/zbornicaKGZS
www.instagram.com/kgzs_zbornica

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Bodite obveščeni o delu KGZS in novostih na naši spletni strani!

Prijavite se na e-novice:

www.kgzs.si/prijava-enovice

VSEBINA

NA KRATKO

6 Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

V SREDIŠČU

- 8 Živinoreja – ključni steber evropskega in slovenskega kmetijstva
- 9 Napredni pristopi v prašičereji
- 11 Sodobna prašičereja na delu
- 14 Obvladovanje vročinskega stresa pri perutnini

ZASTOPANJE

- 16 Voda varuje, zakon ne sme škoditi
- 17 Zavajajoči miti o kmetijstvu

SVETOVANJE

- 19 Kaj sledi po oddaji zbirne vloge
- 20 Kdo je delodajalec pri dopolnilni dejavnosti?
- 21 Potrjena odličnost
- 22 Inovativni pristopi k zdravju drobnice
- 23 Kakovost krme: ključ do uspešne reje drobnice
- 25 Regija, ki povezuje kmetijstvo in ohranjanje narave
- 26 Biostimulanti na slovenskih tleh
- 27 Za močno kmetijstvo in ohranjeno naravo
- 29 Možnost za sofinanciranje del v gozdovih

IZ NAŠIH ZAVODOV

- 30 Dan tehnike 2026 – Naravi prijazna pridelava grozdja
- 31 Ptujski zavod praznoval ob dnevu odprtih vrat

ZGLEDI VLEČEJO

- 32 Vzreja jelenov malo drugače

PROMOCIJA

- 33 Podeželje v mestu znova povezal Ljubljano in kmetije
- 34 Srčnost, tradicija in vizija
- 35 Sejem, ki združuje tradicijo, inovacije in mednarodno sodelovanje
- 36 MOS 2026: Mednarodni sejem priložnosti in sodelovanja odpira nova vrata gospodarstvu
- 37 Da te opazijo, mora dišati
- 38 Priložnost za kmetije: sejem Narava – zdravje 2026

ZA KRATEK ČAS

- 39 Preparat za škropljenje: kremen iz roga
- 40 Odnosi na kmetiji niso samoumevni

Vabilo 890 let

živega
samostana
v Stični

Srečanje slovenskih kmetov in vseh, ki jim je kmetijstvo vrednota v zahvalo za vse, kar je opatija Stična v zgodovini prispevala za razvoj kmetijstva.

Nedelja, 16. avgust, ob 10. uri

V Stični živimo menihi cistercijani po Pravilu sv. Benedikta, ki ga povzemam z besedami: »moli in delaj«. Sv. Benedikt je določil: »Šele tedaj so pravi menihi, kadar živijo od dela svojih rok«. Tudi pri organizaciji samostana je sv. Benedikt predpisal: »Samostan je treba, če je le mogoče, postaviti tako, da je znotraj samostana vse potrebno, to je voda, mlin, vrt in razne obrtne delavnice, tako menihom ne bo treba hoditi ven.«

Kjerkoli so cistercijani ustanovili samostane, so razvijali poljedelstvo, sadjarstvo in vinogradništvo. Ko so leta 1136 v Stično prišli prvi menihi, niso prinesli le knjig in bogoslužja, ampak tudi gospodarsko znanje. Menihi so kmalu postali pomembni nosilci razvoja kmetijstva in vinogradništva na Dolenjskem. Samostan je bil pomembno gospodarsko središče Kranjske in je upravljal številna zemljišča in vinograde.

Že v 12. stoletju je prvi kovinski plug prav v Stični zarezal slovensko zemljo. Prav tako je zgodba cvička tesno povezana s Cistercijansko opatijo Stična. Obstaja celo zanimiva simbolika: cviček sledi cistercijanskemu idealu skromnosti, zmernosti, preprostosti. Mnogi celo radi rečejo, da je cviček »meniško vino,« ki ni namenjen razkošju ali bahavosti, ampak druženju, delu, prazniku in skupnosti. Tudi fižol se v naših krajih prvič omenja v popisu samostanskega premoženja leta 1576. Za vinogradništvo je samostan pomemben tudi za belo sorto grozdja zeleni silvanec, katerega cepljenke so leta 1659 poslali v Nemčijo in je bil do sedemdesetih let prejšnjega stoletja najbolj razširjena sorta v Nemčiji.

Ker želimo – sedanja generacija stiških menihov –, da vse to ne bi šli v pozabo, vabimo slovenke kmete in vse, ki jim je kmetijstvo in kmečko delo vrednota, na zahvalno romanje v Stično. Ob 10. uri bo maša, ki jo bo daroval apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Luigi Bianco. Sledilo bo odprtje regijskega tekmovanja oračev, tržnica ter kulturni in družabni program. Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Dodatne informacije:
Pater Maksimiljan File, Stiški opat
e-naslov: info@sticna.eu
telefon: 041 398 380

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS**SPLOŠNE INFORMACIJE**

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

NEKATERI POMEMBNEJŠI DOGODKI V JUNIJU, JULIJU IN AVGUSTU

KDAJ	KAJ / KJE
28. 6.	Kmečki praznik Skupnosti kmetov in kmetov južne Koroške; Šentjanž pri Ložu, Avstrija
4. 7.	40. državne in 17. mednarodne kmečke igre, Lopata pri Celju
22. - 26. 8.	Sejem AGRA, Gornja Radgona

NEKATERI POMEMBNI ROKI

DO KDAJ	KAJ
29. 6.	Javni razpis za podintervencijo naložbe kmetij v okviru intervencije naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev (naložbe na gorskih območjih na področju sadjarstva in vinogradništva)
29. 6.	JR za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v okviru intervencije naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo KMG za leto (naložbe na gorskih območjih v sadjarstvo in vinogradništvo)
6. 7.	Javni razpis za intervencijo IRP02 - podintervencija naložbe kmetij v okviru intervencije naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev (naložbe na gorskih območjih za rejo drobnice)
6. 7.	Javni razpis za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v okviru intervencije naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo KMG (naložbe na gorskih območjih za rejo drobnice)
9. 7.	Javni razpis za intervencijo IRP30 medgeneracijski prenos znanja
9. 7.	Javni razpis za intervencijo IRP24 - podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov
31. 7.	Razpisi za nakup čebelarstva opreme; sofinanciranje zdravil; izdelavo satnic; nakup sadik medovitih rastlin; vzdrževanje čebeljakov in družin za prenos znanja; pašni redi
3. 8.	Javni razpis za intervencijo naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo (IRP08)
17. 8.	Javni razpis za intervencijo naložbe v ureditev gozdne infrastrukture (IRP06) - protipožarna infrastruktura
4. 9.	Javni razpis za intervencijo IRP40 - Individualni namakalni sistemi in nakup namakalne opreme / Podintervencija: izgradnja individualnih namakalnih sistemov
9. 9.	Javni razpis za podintervencijo naložbe majhnih kmetov v okviru intervencije IRP02 naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev

Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

Pregled dejavnosti zbornice in pomembnih dogodkov, povezanih s kmetijstvom

ZAHTEVAMO STROKOVNO UTEMELJENE PREHRANSKE SMERNICE

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) opozarja na spornost prehranskih smernic iz gradiva »Prehrana za zdravje in planet«, ki ni bilo usklajeno s kmetijskim sektorjem in temelji na neutemeljenih trditvah o vplivu živinoreje na okolje.

KGZS izpostavlja, da so trditve v smernicah v neposrednem nasprotju z gradivom MKGP »Trajnostna oskrba s hrano v Sloveniji«, kjer so bile že strokovno ovržene. Podatki kažejo, da kmetijstvo prispeva le okoli 11 odstotkov izpustov toplogrednih plinov, medtem ko energetika in promet skupaj ustvarita skoraj 60 odstotkov. Poleg tega so se emisije v slovenskem kmetijstvu med letoma 1986 in 2023 zmanjšale za več kot 20 odstotkov.

KGZS poudarja tudi pozitivno okoljsko vlogo živinoreje: brez nje trajno travinje, ki veže ogljik in preprečuje zaraščanje ter ohranja biotsko raznovrstnost, ne bi bilo ustrezno vzdrževano.

Predsednik dr. Jože Podgoršek je jasno sporočil, da nacionalnih prehranskih smernic ni mogoče graditi na ideoloških izhodiščih. KGZS poziva k pripravi novih smernic, ki bodo temeljile na preverjenih strokovnih dejstvih in dejanskih razmerah slovenskega kmetijstva.

ZA JASNEJŠE OZNAČEVANJE POREKLA HRANE

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je evropski poslanki Romani Tomc predala pobudo za spremembo evropske zakonodaje o označevanju izvora živil. Pobuda zahteva konec splošnim oznakam, kot je »EU/zunaj EU«, in uvedbo jasnega navajanja držav porekla sestavin po masnih deležih – podobno, kot je EU to pred kratkim uredila za med.

V praksi bi to pomenilo, da bi potrošnik na embalaži hrenovke, jogurta ali pice natančno videl, od kod prihajajo posamezne surovine. KGZS predlaga tudi poudarjen tisk za sestavine iz tretjih držav, ki ne dosejajo evropskih standardov, digitalno sledljivost pri hitrem menjavanju dobaviteljev ter zavezujoče označevanje porekla v gostinstvu.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek je poudaril, da imajo potrošniki pravico vedeti, od kod prihaja hrana, ki jo kupujejo, saj bo jasnejše označevanje okrepilo zaupanje in povpraševanje po lokalni hrani. Pobudi se je pridružila tudi Čebelarska zveza Slovenije, ki je spodbudila prepričanje, da je po vzoru uspeha pri označevanju medu podoben model mogoče uveljaviti za vsa živila.

KGZS poudarja, da sta strateška avtonomija Evrope in dolgoročna prehranska varnost mogoči le ob preglednem sistemu označevanja, ki zagotavlja pošteno konkurenco in varuje tako potrošnike kot evropske kmete. Pobuda bo naslovljena tudi na Evropsko komisijo in države članice EU.

PREDLAGAMO MANJ DAVKOV, NIŽJE STROŠKE IN BOLJŠO SOCIALNO VARNOST

KGZS pozdravlja namero pripravljavcev zakona, da so med interventne ukrepe vključili tudi rešitve za kmetijski sektor, saj nekatere predlagane spremembe pomembno prispevajo k izboljšanju pogojev za opravljanje kmetijske dejavnosti. Ob tem KGZS opozarja, da razmere v slovenskem kmetijstvu zahtevajo še dodatne sistemske prilagoditve.

»Slovenski kmetje se že danes soočajo z visokimi stroški, zahtevnimi pogoji pridelave in nizko samooskrbo pri ključnih prehranskih proizvodih. Zato potrebujemo ukrepe, ki bodo omogočili razvoj kmetijstva in dolgoročno stabilnost pridelave hrane,« poudarja predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek.

KGZS predlaga znižanje prispevka za dolgotrajno oskrbo za kmečke zavarovance z 2 odstotkov na 1 odstotek, s čimer bi bili kmetje izenačeni z zaposlenimi, hkrati pa bi se zmanjšale njihove finančne obremenitve.

Posebno pozornost namenja KGZS tudi socialnemu položaju starejših kmetov. KGZS predlaga, da bi letni in zimski dodatek prejeli tudi kmečki upokojeanci, ki so bili večino delovne dobe zavarovani za ožji obseg pravic in danes prejemajo izjemno nizke pokojnine, pogosto pod pragom revščine.

Zbornica se zavzema tudi za to, da se nosilce dopolnilnih dejavnosti, ki imajo socialna zavarovanja sklenjena na osnovi opravljanja kmetijske dejavnosti za polni delovni čas, izenačuje s samostojnimi podjetniki. Gre za odpravo neenakosti, saj kmečki zavarovanec opravlja osnovno in dopolnilno dejavnosti in je ob tem zavarovan za polni delovni čas, zato ni razloga za odstopanje od ureditve, ki trenutno velja za samostojne podjetnike. S tem se bo tudi davčno razbremenilo dopolnilno dejavnost, ki v osnovi predstavlja dodaten vir dohodkov na kmetiji.

Predlogi vključujejo dvig pavšalnega nadomestila DDV z 8 odstotkov na 10 odstotkov za kmete, ki niso vključeni v sistem DDV. To pomeni, da bi kmet pri prodaji mleka, živine ali zelenjave prejel nekoliko višje povračilo stroškov, ki jih ima z nakupom repromateriala, goriva ali opreme. Predlagani ukrep bi izboljšal finančni položaj kmetov in spodbudil domačo pridelavo hrane.

KGZS ob tem še predlaga ohranitev znižane stopnje DDV za mineralna gnojila in kemična fitofarmacevtska sredstva tudi po letu 2031. KGZS opozarja, da bi dvig DDV na 22 odstotkov dodatno povečal stroške pridelave hrane ter negativno vplival na samooskrbo Slovenije, predvsem pri sadju in zelenjavi, pri katerih je Slovenija že zdaj močno odvisna od uvoza.

PREDLOGI ZA RAZBREMENITEV KMETIJSTVA

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, Združenje hribovskih in gorskih kmetov in Čebelarska zveza Slovenije

predlagajo, da se prva stopnja predelave lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov opredeli kot osnovna kmetijska dejavnost. Kmetom tako ne bi bilo treba registrirati dopolnilne dejavnosti, voditi knjigovodstva ali plačevati pavšalnih prispevkov – vse zahteve o varnosti in sledljivosti živil pa bi ostale v veljavi.

Kmetija, ki iz lastnega mleka izdeluje sir ali jogurt, bi bila tako razbremenjena administrativnih in davčnih obveznosti, ki danes veljajo za dopolnilno dejavnost. Podobne ureditve že uspešno poznajo v Avstriji in Južni Tirolski.

Poenostavitev bi bila posebej pomembna za male in srednje kmetije ter hribovske kmetije, ki se zaradi naravnih omejitev ne morejo širiti. Predelava lastnih pridelkov bi jim zagotovila večjo ekonomsko stabilnost in spodbudila medgeneracijski prenos kmetij.

Med dodatnimi predlogi so še izenačitev davčne obravnave nosilcev dopolnilnih dejavnosti s samostojnimi podjetniki, znižanje prispevka za dolgotrajno oskrbo za kmečke zavarovance ter uvedba letnega in zimskega dodatka za kmečke upokojeince. Kmetijske organizacije pozivajo poslance, da predlagane rešitve vključijo v zakonodajni postopek.

50 LET POVEZOVANJA, ZNANJA IN SRČNOSTI

Društvo podeželskih žena Blegoš je letos praznovalo častitljivih 50 let delovanja, kar predstavlja pomemben mejnik tako za društvo kot širšo lokalno skupnost. Društvo se je pred pol stoletja ustanovilo kot Aktiv kmečkih žena, danes pa je sodobna, dejavna in prepoznavna organizacija s približno 270 članicami, ki združuje žene in dekleta iz Občine Gorenja vas – Poljane.

Temelj društvenega delovanja so povezovanje, izobraževanje, druženje in izmenjava informacij, hkrati pa članice posebno pozornost namenjajo skrbi za družino, okolje in razvoju podeželskega območja. Pomemben vidik njihovega dela je tudi ohranjanje tradicionalnih vrst znanja, kulinarike, kulturne dediščine ter medgeneracijsko sodelovanje.

Društvo že desetletja uspešno vodi predsednica Joži Demšar, ki s svojo energijo, toplino in predanostjo pomembno prispeva k rasti društva, njegovi povezanosti ter dobremu ugledu v lokalnem in širšem prostoru.

Slavnostna prireditev ob 50-letnici je potekala v prijetnem in ponosnem ozračju. Zbrane so nagovorili predstavniki lokalne skupnosti ter partnerskih organizacij, ki so v svojih govorih poudarili nepogrešljivo vlogo društva pri razvoju podeželja in ohranjanju kulturne dediščine.

Govorniki so poudarili dolgoletno uspešno sodelovanje društva z različnimi akterji na lokalni, regionalni, državni ravni in tudi evropski ravni, kar odraža širši pomen vloge žensk v kmetijstvu in na podeželju. Po podatkih na ravni Evropske unije predstavljajo ženske približno 26 % kmetov, mlajših od 40 let, vendar pa je med lastniki kmetij v tej starostni skupini žensk zgolj okoli 3 %, kar jasno kaže na še vedno prisotna strukturna neravnovesja. Kljub temu ženske v kmetijstvu dokazano prinašajo inovacije, večjo raznolikost dejavnosti ter trajnostni pogled na razvoj podeželja.

Kmetijsko-živilski sektor ponuja ženskam številne prilož-

nosti – od inovacij, diverzifikacije dohodkov in razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetiji do soustvarjanja bolj odpornega in trajnostnega prehranskega sistema. Z močnimi kompetencami na različnih področjih ženske pomembno prispevajo tudi h krepitvi lokalnih skupnosti, zlasti s povezovanjem, prenosom znanja in podporo razvoju podeželja.

Pomemben korak v to smer predstavlja tudi platforma Ženske v kmetijstvu, ki jo je Evropska komisija opredelila kot forum za izmenjavo izkušenj, dobrih praks ter oblikovanje pobud za večjo vključenost in prepoznavnost žensk v kmetijstvu. Dodatno težo prizadevanjem daje dejstvo, da so Združeni narodi leto 2026 razglasili za Mednarodno leto kmetič, kar bo priložnost za globalno osvetlitev njihove nepogrešljive vloge pri zagotavljanju prehranske varnosti in trajnostnega razvoja podeželja.

Članice so ob tej priložnosti predstavile svoje številne aktivnosti in se zahvalile vsem partnerskim organizacijam ter posameznikom za podporo in povezovanje skozi desetletja. Posebno priznanje je bilo namenjeno dolgoletnim članicam in nekdanjim predsednicam, ki so s svojim delom pustile neizbrisni pečat.

(A. K.)

54. DRŽAVNI KVIZ MLADI IN KMETIJSTVO

V soboto, 18. aprila 2026, je v Šentvidu pri Stični potekal že 54. državni kviz Mladi in kmetijstvo (MIK), ki ga je gostilo Društvo podeželske mladine Kalček. Pred začetkom kviza so potekale spremljevalne aktivnosti s prikazom nevarnosti nezaščitene kardanske gredi, zaviranja v sili ter prevračanja in trka – z poudarkom na pomenu varnostnega pasu.

Tekmovalci iz trinajstih društev podeželske mladine so svoje znanje preverili v štirih sklopih: Invazivne tujerodne vrste rastlin, Varno delo in varna vožnja v kmetijstvu in gozdarstvu, Brez čebel ni življenja ter Skrite stiske.

Rezultati: 1. mesto: DPM Šentjur (Manca Korenjak Šoster, Kristina Trkmič Senica, Ana Korenjak Šoster), 2. mesto: DPM Škofja Loka (Andrej Prevodnik, Neža Stržinar, Andreja Krajnik), 3. mesto: DPM Moravče (Laura Urbanija, Zoja Verbič, Maja Kitek)

Živinoreja – ključni steber evropskega in slovenskega kmetijstva

EP sprejel resolucijo o prihodnosti živinoreje – poudarek na stabilnosti, odpornosti in podpori kmetom

Evropski parlament je 30. aprila 2026 sprejel obsežno resolucijo o trajnostni prihodnosti živinorejskega sektorja EU (A100088/2026). Dokument jasno potrjuje to, kar v Sloveniji dobro vemo: **živinoreja je ena najpomembnejših panog kmetijstva**, saj zagotavlja prehransko varnost, ohranja poseljenost podeželja in pomembno prispeva h gospodarski stabilnosti.

Resolucija izpostavlja potrebo po krepitvi odpornosti kmetov, učinkovitejšem obvladovanju živalskih boleznih in stabilnem zakonodajnem in finančnem okviru, ki bo omogočal razvoj sektorja tudi v prihodnje.

Kaj prinaša sprejeta resolucija?

- **Strateška vloga živinoreje za prehransko varnost**
Parlament poudarja, da je živinoreja ključna za samooskrbo EU z beljakovinami in za ohranjanje vitalnosti podeželja.
- **Stabilno in predvidljivo zakonodajno okolje**
Kmetje potrebujejo manj administrativnih bremen in več jasnosti pri načrtovanju naložb.
- **Boljši nadzor nad živalskimi boleznimi**
Resolucija poziva k več vlaganjem v cepljenje, biovarnost, spremljanje boleznih in razvoj novih diagnostičnih orodij.
- **Podpora malim, srednjim in gorskim kmetijam**
Poseben poudarek je na območjih z omejenimi dejavniki, kjer je živinoreja pogosto edina vzdržna dejavnost – kar je izjemno pomembno tudi za Slovenijo.
- **Konkurenčnost in enaki pogoji v mednarodni trgovini**
EU naj zagotovi vzajemnost standardov za uvožene proizvode.
- **Spodbude za krožno gospodarstvo**
Med prioritetaami so raba živinskih gnojil, bioplina, stranskih proizvodov in razvoj lokalnih klavnic.

Kaj lahko pričakujemo v prihodnje?

Sprejeta resolucija lahko pomembno vpliva na prihodnje zakonodajne predloge in finančne instrumente po letu 2027.

Med možnimi usmeritvami so:

- **močnejša politična podpora živinorejcem,**
- **krepitev položaja kmetov v verigi** in pravičnejše oblikovanje cen,
- **višje zahteve v biovarnosti,**
- **več spodbud za trajnostne prakse,** od rabe gnoja in digestata do digitalizacije,
- **več pozornosti gorskim in oddaljenim območjem,** kar je posebej pomembno za slovenski prostor.

Pomen za Slovenijo in vloga KGZS

Za slovensko kmetijstvo, v katerem živinoreja pomembno oblikuje krajino, ohranja poseljenost in predstavlja hrbtnico številnih kmetij, je resolucija izjemno pomembna. Poudarki na:

- stabilnem zakonodajnem okviru,
- pravičnem vrednotenju dela kmetov,
- podpori območjem z omejenimi dejavniki

so v popolnem skladu s prizadevanji slovenskih kmetov in njihovih organizacij.

KGZS bo pozorno spremljala nadaljnje korake Evropske komisije in držav članic ter si prizadevala, da bodo sprejete usmeritve v največjo korist slovenskih živinorejcev.

 Gregor Perič, KGZS

Napredni pristopi v prašičereji

Kako družinska kmetija z 200-letno tradicijo s pomočjo digitalizacije in avtomatizacije postavlja nove standarde v evropski prašičereji

Konec marca smo člani strokovne skupine za prašičerejo v okviru strokovne ekskurzije na Češko obiskali Kmetijo Profarm Blatnice. Obisk je ponudil celovit vpogled v sodobne pristope kmetovanja, ki združujejo dolgoletno tradicijo z najsodobnejšimi tehnološkimi rešitvami. Obisk je bil za našo skupino še posebej zanimiv zaradi visoko razvite in tehnološko podprte prašičereje.

Tradicija, inovativnost in rastlinska pridelava

Kmetija Profarm Blatnice je družinska kmetija, ki deluje že od leta 1820 in danes velja za eno vodilnih kmetij v digitalizaciji in trajnostnem kmetijstvu na Češkem. Njihova usmeritev temelji na uvajanju principov preciznega kmetijstva, ki omogočajo optimizacijo pridelave ob hkratnem zmanjšanju vplivov na okolje. Kot demonstracijska kmetija češkega Ministrstva za kmetijstvo (od leta 2019) ter soustanovitelj Združenja za inovativno in trajnostno kmetijstvo aktivno sodelujejo pri razvoju novih praks v kmetijstvu.

Čeprav je poudarek prispevka na prašičereji, je potrebno omeniti tudi njihovo rastlinsko pridelavo, ki poteka na 450 ha obdelovalnih površin. Pridelujejo pšenico, koruzo, oljno ogrščico, sončnice in sojo, pri čemer velik del pridelka uporabijo za krmo. Uporabljajo principe preciznega kmetijstva, kot so variabilno gnojenje, kartiranje pridelka in uporaba digitalnih aplikacij, kar omogoča optimalno rabo virov. Kmetija deluje v razmeroma sušnih razmerah Južne Moravske, kjer znaša letna količina padavin okoli 500 mm, vendar z uporabo sodobnih tehnologij uspešno ohranja stabilno pridelavo. Pomemben del njihovega sistema je tudi trajnostno upravljanje tal, vključno z uporabo organskih gnojil in sistemom obdelave brez oranja. Velik poudarek dajejo ravnovesju humusa in hranil v tleh.

Genetika in reprodukcijski rezultati

Redijo približno 190 plemenskih svinj, letna proizvodnja pa dosega okoli 6000 pujskov. Reprodukcijski rezultati za leto 2025 so izjemni, saj so odstavili v povprečju 14,6 pujskov na gnezdo (masa ob odstavitvi 7,5 kg), uspešnost osemenjevanja pa je dosegla kar 94,7 %, kar kaže na izjemno dobro upravljanje črede in strokovno delo.

Svinje, ki jih redijo, so vrhunske genetike Topigs Norsvin. Za maternalno linijo uporabljajo svinje TN70, ki imajo zelo dobre materinske lastnosti, veliko število funkcionalnih seskov in vitalne pujske ter so precej vodljive in mirne. Za očetovsko linijo uporabljajo čistopasemske merjasce pasme Pietrain TN Select, ki so odporni na stres, odlikuje jih robustnost, vitalnost in dobra preživitvena sposobnost pujskov, ali merjasce pasme veliki yorkshire TN Tempo, ki so robustni in vitalni od rojstva do zakola.

Digitalizacija, avtomatizacija in sodobni hlevi

Prašičereja na kmetiji temelji na visoki stopnji avtomatizacije in digitalnega nadzora. Ključni element njihove reje je RFID tehnologija, ki omogoča individualno spremljanje vsake živali. Vsaka žival ima svojo elektronsko identifikacijsko oznako, preko katere se zbirajo podatki o gibanju, krmljenju, zdravstvenem stanju in reprodukciji. Vsi podatki se sproti prenašajo v centralni informacijski sistem, kar omogoča natančno spremljanje in optimizacijo proizvodnje.

Posebnost njihove reje je odprt tip hleva ter skupinska reja doječih svinj. Šesti do sedmi dan po porodu svinjam odprejo prasiatvene bokse, kar omogoča interakcijo med svinjami in pujski v skupini. Pujski imajo več možnosti za gibanje, zgodnje oblikovanje socialne hierarhije pa zmanjšuje kasnejše poškodbe in stres. Večja svoboda gibanja svinj pozitivno vpliva tudi na presnovo in vnos krme, kar omogoča boljšo kondicijo svinj in večjo mlečnost. Posledica tega je, da imajo pujski večje odstavitvene mase. Odstavitev poteka pri starosti 28 dni, v posamezni skupini pa je od 25 do 26 svinj.

Precizno krmljenje in nadzor črede

Velik poudarek namenjajo tudi preciznemu krmljenju. Kmetija uporablja opremo Big Dutchman z avtomatskim suhim krmljenjem. Sistem deluje tako, da svinja naenkrat prejme 100 g koncentrata, pri krmilniku ostane približno 40 minut in v tem času postopoma zaužije celodnevni obrok. Dnevno poje svinja do 7 kg koncentrata, v času prasitve nekoliko manj. Takšen sistem omogoča optimalno izrabo krme in zmanjšuje izgube. Posebno pozornost namenjajo tudi zgodnjemu dokrmiljevanju pujskov, ki ga začnejo že tretji dan po rojstvu.

Sprva pujski krmo predvsem ovohavajo in se nanjo navajajo, kar prispeva k boljšemu prehodu ob odstavitvi in zmanjšuje stres.

Poleg krmljenja imajo pomembno vlogo tudi senzori za spremljanje aktivnosti živali. Ti omogočajo zgodnje zaznavanje sprememb v obnašanju, kar je ključno za pravočasno odkrivanje zdravstvenih težav ali gonitve. V pripustišču nadzorni sistem zazna, kolikokrat v času gonitve pride svinja do merjasca, ki je v kletki, in kako dolgo tam ostane. Na vrhuncu estrusa svinja običajno pride do merjasca petkrat in tam ostane okoli 240 sekund. Na osnovi teh podatkov živali izločijo iz skupine in pripravijo za osemejevanje, dodatno pa ustreznost preverijo še zaposleni.

Uporabljajo tudi avtomatsko tehtanje in razvrščanje živali, kar omogoča stalno spremljanje prirasta in optimalno razporejanje živali v posamezne skupine. S tem se izboljšuje izkoriščenost prostora in zagotavlja bolj enakomerna rast. Pitanci ob odhodu v klavnico tehtajo med 120 in 130 kg. Približno 70 % živali oddajo večjim klavnicam, preostalih 30 % pa manjšim lokalnim predelovalcem. Zanimiv podatek je tudi zelo nizka smrtnost svinj, ki znaša manj kot 7 %, kar je bistveno manj od nekaterih evropskih držav, denimo Danske, kjer smrtnost dosega okoli 16,5 %. Svinje imajo na kmetiji povprečno sedem gnezd, nato jih izločijo iz reje.

Kljub obsežni in tehnološko zahtevni reji celoten sistem upravljajo le dva do trije zaposleni, kar jasno kaže na učinkovitost digitalizacije in avtomatizacije procesov, hkrati pa se bistveno poveča natančnost upravljanja. Kmetija predstavlja odličen primer, kako lahko povezovanje vrhunske genetike, digitalizacije, avtomatizacije in strokovnega znanja vodi do visoke produktivnosti, boljše dobrobiti živali ter večje trajnosti reje.

 Dr. Tina Trebušak, KGZS – Zavod Ljubljana
Dr. Andreja Komprej, KGZS – Zavod Celje
Manca Zaverl, KGZS – Zavod Kranj

PORTAL
DOBROTE
slovenskih kmetij
www.dobroteslovenskihkmetij.si

Vabljeni k predstavitvi ponudbe z vaše kmetije!

Najboljše je blizu!

Sodobna prašičereja na delu

Farma JHYB v Jivovih dokazuje, da dobra organizacija, pravi porodni boksi in dosledna biovarnost naredijo večjo razliko kot marsikdo pričakuje.

Drugi dan strokovne ekskurzije strokovne skupine za prašičerejo JSKS je bil namenjen ogledu sodobne prašičerejske farme JHYB, s. r. o., v kraju Jivovi na Češkem. Farmo sta predstavila direktor MVDr. Tomáš Staněk in vodja reje Martin Kotačka, ki sta udeležencem približala organizacijo proizvodnje, tehnološke rešitve, rezultate reje in razvojne usmeritve farme.

Farma JHYB predstavlja primer večje tehnološko dobro organizirane prašičerejske proizvodnje. Posebnost farme je, da so vse proizvodne enote locirane na enem mestu. Takšna ureditev omogoča boljši nadzor nad živalmi, učinkovitejše izvajanje biovarnostnih ukrepov, lažjo organizacijo dela in boljši pregled nad proizvodnimi kazalniki.

Organizacija reje in pomen dobrega nadzora

Na farmi JHYB redijo približno 650 plemenskih svinj. Proizvodnja temelji na jasni razdelitvi faz reje, to so: reprodukcija, prasilišče, vzreja pujskov, vzreja plemenskih mladic in pitanje. Centralizirana lokacija hlevov omogoča krajše poti, boljši nadzor nad delovnimi postopki in boljšo sledljivost premikov živali.

Za slovenske rejce je pomembno predvsem načelo urejenega toka živali, ljudi, krme in opreme. Tudi na manjših kmetijah se lahko veliko doseže z jasnim ločevanjem čistih in nečistih poti, načrtovanimi premiki živali ter zmanjševanjem nepotrebne mešanja skupin. Dobra organizacija neposredno vpliva na zdravstveno stanje črede, porabo dela in ekonomski rezultat.

Genetika kot temelj proizvodnih rezultatov

Na farmi JHYB v Jivovih uporabljajo genetiko podjetja Topigs Norsvin, pri čemer temelji materinska linija na križanki TN70 (Norsvin Landrace x Large White), terminalna očetovska linija pa na merjascu TN Tempo. Cilji selekcije plemenskih

svinj so usmerjeni predvsem v izboljšanje reprodukcijskih in funkcionalnih lastnosti, kot so večje število živorojenih in odstavljenih pujskov, visoka vitalnost legel, dobra mlečnost in materinske sposobnosti svinj ter krajši intervali med praritvami. Pomemben poudarek namenljajo tudi izenačenosti črede, dolgoživosti živali, odpornosti in enostavnejšemu menedžmentu reje. Hkrati selekcija podpira proizvodnjo pujskov z dobrim rastnim potencialom in učinkovito konverzijo krme, kar prispeva k večji gospodarnosti celotne prašičerejske proizvodnje.

Reprodukcijski rezultati farme kažejo visoko raven strokovnega dela. V tem letu (2025) so dosegali povprečno 15,3 skupaj rojenih pujskov na leglo, 14,6 živorojenih pujskov, 13,2 odstavljenih pujskov in 9,3 % pogina pred odstavitvijo. Uspešnost prve osemenitve je znašala 94 %, kar kaže na dobro vodenje reprodukcije, pravilno odkrivanje bukanja, ustrezno kondicijo svinj in dobro organizacijo dela v pripustu.

Za slovenske rejce je ključno sporočilo, da dobra genetika sama po sebi še ne zagotavlja uspeha. Izbrana linija mora biti usklajena s pogoji reje, kakovostjo krme, zdravstvenim statusom črede in znanjem rejca. Genetski potencial pride do izraza šele takrat, ko so urejeni prehrana, mikroklima, zdravstvena preventiva in reprodukcijski menedžment.

Genetics

Topigs Norsvin

- InGene
- TN70 - Norsvin Landrace x A-line (Large White)
- Terminal boar: TN Tempo

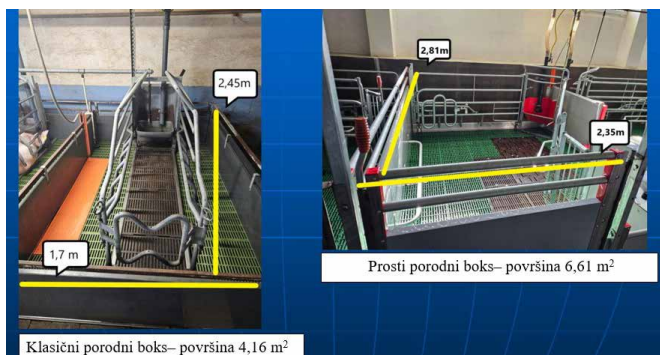
Uporaba genetike Topigs Norsvin: linija TN70 za materinsko osnovo in terminalni merjasec TN Tempo za proizvodnjo kakovostnih pitancev.

Prosti porodni boksi – rešitev za boljšo dobrobit in boljše rezultate

Ena najzanimivejših rešitev, predstavljena na farmi JHYB, so bili prosti porodni boksi. Na farmi uporabljajo tako starejše klasične porodne bokse kot nove proste porodne bokse. Stari boksi merijo približno 4,16 m², novi prosti porodni boksi pa 6,61 m².

Primerjava rezultatov med klasičnimi in prostimi porodnimi boksi je pokazala, da ni bilo bistvenih razlik pri trajanju brejosti, trajanju poroda, številu mrtvorjenih pujskov, uporabi oksitocina ali poginu pujskov. Pomembna razlika pa se je pokazala pri zdravstvenem stanju svinj in masi pujskov ob odstavitvi. V prostih porodnih boksih je bila pojavnost poporodnega izcedka pri svinjah za 15 % nižja, pujski pa so bili ob odstavitvi v povprečju 0,7 kg težji. Obe razliki sta bili statistično značilni ($p < 0,05$). Ta podatek je za prakso pomemben, saj poporodni izcedek pogosto kaže na slabše poporodno zdravstveno stanje svinje oziroma večje tveganje za vnetje rodir. Manjša pojavnost teh težav v prostih porodnih boksih pomeni boljše počutje svinj, manjšo potrebo po zdravljenju in potencialno boljši začetek laktacije. Pri načrtovanju obnov prasilišč je zato dobro razmisliti o prostornejših in funkcionalno zasnovanih porodnih boksih, ki omogočajo več gibanja, hkrati pa še vedno varujejo pujske pred poleganjem.

Gljučni elementi so dovolj velika površina, zaščita pujskov, dobro ogrevano gnezdo, kakovostna tla, dobra preglednost in možnost začasne omejitve svinje v najbolj kritičnem obdobju.

Primerjava klasičnega porodnega boksa s površino 4,16 m² in novega prostega porodnega boksa s površino 6,61 m²

Primerjava rezultatov med porodnimi boksi

Podatki so bili zbrani od marca do avgusta 2025 na vzorcu 424 svinj. Primerjava potrjuje, da uvedba prostih porodnih boksov ni poslabšala ključnih reprodukcijskih parametrov, hkrati pa je izboljšala dva praktično zelo pomembna kazalnika: manj poporodnih izcedkov pri svinjah in večjo maso pujskov ob odstavitvi.

Za rejca to pomeni, da dobro zasnovan prosti porodni boks ni le ukrep dobrobiti, ampak je lahko tudi proizvodna izboljšava. Večja masa pujskov ob odstavitvi praviloma pomeni boljši začetek v vzreji, manj težav po odstavitvi in bolj izenačene skupine živali.

Vzreja pujskov - pomen stabilnega okolja po odstavitvi

Farma ima vzrejni del za pujske od 8 do 30 kg s kapaciteto približno 4550 pujskov. Poleg tega imajo nov hlev za vzrejo plemenskih mladic s kapaciteto 768 živali. V vzreji dosegajo povprečni dnevni prirast 464 g, konverzijo krme 1,7 kg in pogin 2,55 %.

Nursery

- Capacity(8 – 30 kg): 4550 pigs
- New barn for breeding gilts with a capacity of 768 animals

Vzrejni oddelek za pujske od 8 do 30 kg; urejeno okolje po odstavitvi je ključno za dober začetek rasti.

Obdobje po odstavitvi je eno najbolj občutljivih obdobij v prašičereji. Pujski so izpostavljeni stresu zaradi ločitve od svinje, spremembe krme, novega okolja in oblikovanja novih skupin. Na farmi je zato velik poudarek na urejenem okolju, ustrezni temperaturi, higieni, dobrem dostopu do vode in kakovostni krmi.

Za slovenske rejce je uporabno predvsem sporočilo, da uspešna vzreja ni odvisna samo od krmne mešanice. Pomembni so tudi velikost skupin, izenačenost pujskov, kakovost napajalnikov, temperatura v prvih dneh po odstavitvi, preprečevanje prepiha in redno opazovanje živali.

Pitanje - jasna prednost sodobnih objektov

Na farmi JHYB imajo v pitanju 8 novih hlevov s kapaciteto približno 520 prašičev na hlev in 6 starejših hlevov s kapaciteto približno 450 prašičev na hlev. V pitanju uporabljajo sistem 'vse noter - vse ven', ki omogoča boljše higieno, lažje čiščenje in manjši pritisk povzročiteljev bolezni.

Fattening

- 8 new barns (capacity 520 pigs/barn)
- 6 old barns (capacity 450 pigs/barn)
- All in - all out

Pitanje na farmi JHYB, kjer primerjava novih in starejših hlevov jasno pokaže vpliv objektov na proizvodne rezultate.

Primerjava rezultatov med novimi in starimi hlevi zelo jasno pokaže pomen sodobnih objektov. V novih hlevih so dosegali povprečni dnevni prirast 980 g, od novembra 2025 pa tudi več kot 1 kg dnevnega prirasta. V starejših hlevih je bil dnevni prirast 885 g. Tudi konverzija krme je bila v novih hlevih boljša: 2,44 kg v primerjavi z 2,94 kg v starejših hlevih. Pogina je bilo v novih hlevih 1,54 %, v starejših pa 2,43 %.

Ti podatki kažejo, da se vlaganje v hleve ne odraža samo v boljšem videzu objektov, ampak predvsem boljših proizvodnih rezultatih. Boljša mikroklima, prezračevanje, tla, napajanje, razporeditev živali in možnost čiščenja neposredno vplivajo na zdravje, rast in porabo krme.

Biovarnost kot pogoj za stabilno proizvodnjo

Velik poudarek na farmi JHYB namenjajo biovarnosti. Predstavljeni so bili novi higienski prehodi, nadzorovan dostop do objektov in sežigalnica za odpadke oziroma poginule živali. Takšne rešitve zmanjšujejo možnost vnosa bolezni v rejo in omejujejo širjenje okužb znotraj farme.

Biovarnost je danes ena ključnih tem v prašičereji, še posebej zaradi nevarnosti afriške prašičje kuge in drugih bolezni, ki lahko povzročijo veliko gospodarsko škodo. Osnovni ukrepi so znani, vendar jih je treba izvajati dosledno: z omejenim vstopom obiskovalcev, uporabo zaščitne obleke in obutve, higienskimi prehodi, čiščenjem in razkuževanjem vozil in opreme, zatiranjem glodavcev, nadzorom nad dobavo živali in krme ter pravilnim ravnanjem s poginulimi živalmi.

Za slovenske kmetije je pomembno, da biovarnost ni samo stvar velikih farm. Tudi manjša reja lahko vzpostavi osnovni biovarnostni red, to je: ločena obutev za hlev, razkuževalna bariera, omejevanje obiskov, karantena za novo kupljene živali, urejeno skladiščenje krme in redno čiščenje.

Ravnanje s poginulimi živalmi in zmanjševanje tveganj

Na farmi so kot del biovarnostnega sistema predstavili tudi sežigalnico. Takšna rešitev omogoča hitro, nadzorovano in higiensko ravnanje s poginulimi živalmi ter zmanjšuje tveganje prenosa povzročiteljev bolezni znotraj farme ali v okolico.

V slovenskih razmerah je treba ravnanje s poginulimi živalmi izvajati po veljavni zakonodaji in predpisanih sistemih odstranjevanja živalskih stranskih proizvodov. Ne glede na izbrano rešitev pa ostaja osnovno načelo enako: poginule živali ne smejo biti vir okužb, dostop škodljivcem mora biti preprečen, območje zbiranja pa mora biti ločeno od čistih poti in proizvodnih prostorov.

Povzetek ogleda

Ogled prašičerejske farme JHYB je bil strokovno zelo dragocen, saj je prikazal sodobno, organizirano in podatkovno vodeno prašičerejsko proizvodnjo. Farma z dobrimi reprodukcijskimi rezultati, sodobnimi porodnimi boksi, urejeno vzrejo, uspešnim pitanjem in močnim poudarkom na biovarnosti predstavlja primer dobre prakse.

Za slovenske razmere vseh rešitev ni mogoče neposredno prenesti, saj se reje razlikujejo po velikosti, finančnih zmoglostih, objektih in delovni sili. Kljub temu so osnovna načela zelo uporabna: boljša organizacija reje, skrb za dobrobit živali, urejena mikroklima, spremljanje proizvodnih kazalnikov in dosledna biovarnost. Prav postopne, premišljene izboljšave lahko tudi na slovenskih kmetijah pomembno prispevajo k boljšim rezultatom, manj izgubam in večji dolgoročni stabilnosti prašičerejske proizvodnje.

Stane Glač in Adam Raspor,
KGZS – Zavod Novo mesto

Pregled uporabnih rešitev za slovenske rejce

Področje	Rešitev na farmi JHYB	Uporabnost za slovenske rejce
Organizacija reje	Vse proizvodne enote na eni lokaciji.	Čim bolj jasen tok živali, ljudi, krme in opreme; manj mešanja skupin in boljši nadzor.
Reprodukcija	Spremljanje kazalnikov: rojeni, živorojeni, odstavljeni pujski, pogin, uspešnost osemenitve.	Redno vodenje in analiza podatkov omogočata hitro odkrivanje izgub in ukrepanje.
Porodni boksi	Prosti porodni boksi s površino 6,61 m ² .	Pri obnavah prasilišč razmisliti o prostornejših, funkcionalnih boksih z dobro zaščito pujskov.
Vzreja pujskov	Urejeno okolje za pujske 8–30 kg.	Posebna pozornost temperaturi, vodi, higieni, izenačenosti skupin in preprečevanju prepiha.
Pitanje	Sistem vse noter – vse ven in sodobni objekti.	Tudi delna uvedba po oddelkih izboljša higieno, rast in zdravstveno stanje.
Biovarnost	Higienski prehodi, kontroliran vstop, urejeno ravnanje z odpadki.	Osnovni biovarnostni protokol je izvedljiv tudi na manjših kmetijah.

Obvladovanje vročinskega stresa pri perutnini

Praktični ukrepi in prehransko dopolnjevanje za ohranitev zdravja in proizvodnosti perutnine v vročih mesecih

Dobro počutje živali in termo nevtralna cona (okoljska temperatura, pri kateri živali z lahkoto uravnavajo telesno temperaturo in v kateri se najbolje počutijo) že dolgo niso same po sebi umevne. Vročinski valovi prihajajo v Slovenijo vedno pogosteje, so izziv pri reji perutnine, pri kateri rejec ne skrbi le za počutje, ampak mora prirediti proizvode, od katerih živi.

Na splošno pitovni piščanci, kokoši nesnice in purani od temperature 25 °C naprej že pričenjajo čutiti neugodje povišane okoljske temperature, za prepelice pa je to kakšna stopinja več. Nevarna cona, ki se lahko konča s smrtjo, se prične za perutnino od 35°C in se za različne kategorije/vrste nekoliko razlikuje, tudi v odvisnosti od stopnje vlage: pitovni piščanci 34° do 38 °C, nesnice nad 35 °C, pri puranih nad 35 °C ter prepelicah med 38 °C in 40 °C.

C-vitamin ima pri perutnini antoksidativno in protivnetno delovanje, zato je učinkovit proti oksidativnemu stresu in infekcijam. Potrebe po C-vitaminu se povečajo ob vročem vremenu ali stresnih pogojih. C-vitamin nastopa v prehrani perutnine kot dodatek, ki izboljša prirejo z večjo telesno maso, zmanjšano umrljivostjo, izboljša imunsko odpornost in antioksidativno odpornost. V vročem stresnem okolju poveča oskrbljenost perutnine z energijo (preko mehanizma biosinteze kortikosterona), pomemben je pri preventivi pred Salmonella enteritidis, poveča tudi imunoglobuline (igG, IgM) in poveča odpornost živali na stres.

V pregledni študiji iz leta 2022 celo navajajo, da se ob dodatku 200 mg C-vitamina/kg krme povišajo protitelesa za obrambo proti NDV (Newcastle disease virus) in znižajo limfociti; v drugi študiji pa navajajo statistično značilno več protiteles proti IBDV (infectious bursal disease virus).

Vitamin C – naravni zaveznik v vročinskem stresu

Na splošno dosežemo pri perutnini z odmerkom 200 mg C-vitamina /kg krme optimalne rejske rezultate v času vročinskega stresa. Z vidika kvalitete jajca (debelina lupine in Haughove enote – večja razlika v višini med redkim in gostim beljakom – svežina jajca) je dodatek 240 mg C-vitamina/kg krme idealna količina za kokoši nesnice.

Dodatek C-vitamina v obdobju vročinskega stresa poveča rast živali, izboljša konzumacijo krme, poveča klavno maso, zmanjša pogin, lupina konzumnih jajc pa je debelejša. Dodatek nima vpliva na samo maso jajc.

Purani (reprodukcija puranov): pri dodatku 150 mg C-vitamina/kg krme se poveča koncentracija spermijev in volumen

sperme za 28 %. Ob dodatku 200 mg C-vitamina/kg krme se poveča tudi več jajc pri puri. V kombinaciji z visokim deležem E-vitamina v krmi (250–300 ppm) nima ugodnega učinka le na odpornost vročinskega stresa, ampak tudi na okus puranjega fileja, pri katerem so preučili okusnost fileja, pripravljenega po 8 dnevih shranjevanja na 4 °C ali 90 dneh pri minus -20 °C.

Kdaj in kako krmiti, ko termometer pokaže preveč

Restriktivno krmljenje čez vroči del dneva, različne velikosti delcev v krmi, ki upočasnijo prebavo, mokro krmljenje sočasno povečajo zauživanje krme.

Omejitev krme 6–8 ur preko najbolj vročega dela dneva – krmljenje zelo zgodaj zjutraj: če so živali krmljenje ob 6h zjutraj, se v njihovem telesu sprosti (metabolna) toplota kot posledica prebave/absorpcije/asimilacije/izločanja med 9. in 11. uro. Kasnejše krmljenje bi se ujemale z visoko okoljsko temperaturo, kar bi poslabšalo prenašanje visokih temperatur.

Mokro krmljenje prepreči prevelik vnos suhe krme in dehidracijo. Pri nesnicah se pokaže za ugodno glede proizvodnost, kakovost lupine, rumenjaka, ravno tako mokro krmljenje ugodno vpliva na konverzijo ob priporočenem razmerju 1 : 1 (voda : krma).

Večino krme ali celoto naj dobijo živali popoldan (80 % do 100 %) ali pa del zgodaj zjutraj in del pozno popoldan. Vsa voda naj bo kar se da mrzla.

Dodatek do 5 % olja (pitovni piščanci 8%) v krmi izboljša ješčnost, prirejo in zmanjša metabolno toploto.

Aminokislina (metionin, žveplo vsebujejoče), neesencialni (taurin, L-teanin, betain, L-citrulin) – so ključni v premaganju vročinskega stresa.

Minerali, kot je dodatek kalijevega klorida v pitno vodo, značilno izboljšajo odpornost živali na toplotni stres in preprečujejo alkalozo, ki nastane zaradi intenzivnega predihavanja živali – mehanizma, skozi katerega se hladijo. Normalno dihanje – 25 vdihov/minuto, v vročinskem stresu: 250 vdihov/minuta – hiperventilacija privede do presežka bikarbonata v krvi, ki se izloči iz telesa (tako nastane tanka lupina jajc), hkrati se izločajo še natrij, kalcij, magnezij, kalij in voda.

Cink je posebej poudarjen pri pitanju puranov in kokoših nesnicah v kombinaciji s **selenom**. **Mangan** je ključen v antioksidativnih procesih, **krom** izboljša zauživanje krme, **hemoglobin** pri prepelicah še posebno izboljša parametre krvi. Zmanjšate obtežbo v reji za 10 %.

Preverite, da **nastil ni vlažen** (preprost test, ki je v resnici dober pokazatelj: poklekne na kolena za 10 – 30 sekund in če so naša kolena vlažna (mokra), pomeni, da nastil ni dovolj suh).

Naravni dodatki, kot so reserovatrol, kurkumin, kvarcetin učinkovito uravnavajo antioksidativne mehanizme. Raziskave se usmerjajo tudi v ingver, kurkumo, sladki pelin, pekočo papriko, timijan, rožmarin, moringo, likoricijo, cimet, ginko, ki imajo termoregulatorni potencial, zmanjšajo oksidacijo maščob in oksidativni stres.

Hlajenje od zunaj: preprosti ukrepi z velikim učinkom

Moderni sistemi hlajenja velikih hlevov so uspešna tehnologija. Čez lužo pa ugotavljajo, da se še vedno poplača dodatno ohlajanje strehe s pršenjem vode (sprinkler system), pri čemer se temperatura v hlevu zniža za 1,5 do 3 °C, kar bistveno olajša hladilni sistem v samem hlevu. Poraba vode je 2 do 5 litrov vode na kvadratni meter strehe dnevno – v času največje vročine. Sicer pa 0,05 do 0,1 liter/minuto/kvadratni meter strehe: 20–30 sek pršenje in 2–5 min premora – voda mora popolnoma izhlapeti, sistem pa se aktivira, ko temperatura doseže/ preseže 28 °C. Šobe so razporejene v razmaku 4–6 metrov. Tako se vlaga v hlevu ne dvigne, zmanjšajo pa se stroški elektrike za ventilatorje v hlevu.

 Gabrijela Salobir, KGZS

Posledice višjih temperatur

Izguba apetita: pri zunanji temperaturi 28 °C je že zmanjšana konzumacija za 12 %. Za vsako stopinjo nad 32 °C se konzumacije dodatno zmanjša za 5 %.

Pitje vode: nad 21 °C živali povečajo pitje za 4 % pri vsakih dodatnih 0,5 °C!

Viri:

- Johnson N.C. s sod./Vitamin C »Magic Bullet« for poultry production during heat stress: A Review/Int.j.adv.multidisc.res.stud. 2023;3(5): 338–341.
- Van Hieu T s sod. The application of ascorbic acid as a therapeutic feed additive to boost immunity and antioxidant activity of poultry in heat stress environment; Veterinary World, EISSN: 2231 – 0916 (Veterinaryworld.org./Vol. 15/ March-2022/19.pdf).
- Baéza E. s sod. Review: Production factors affecting poultry carcass and meat quality attributes; The international journal of animal bioscience; Animal 16 (2022)100331.
- Farghly M. s sod. Feeding time can alleviate negative effects of heat stress on performance, meat quality and health status of turkey. Br Poult Sci. 2018 Apr; 59(2):205-210.
- Onagbesan O. s sod. Alleviating heat stress effects in poultry: updates on methods and mechanisms of action; Front Vet Sci. 2023 Sep 27;10:1255520.

Država partnerica - ALŽIRIJA

64. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

22. - 26. 8. 2026
Gornja Radgona

Voda varuje, zakon ne sme škoditi

Čista pitna voda je skupen interes, vendar ne za ceno prekomernih omejitev

V letih 2025 in 2026 je Vlada Republike Slovenije sprejela več uredb o vodovarstvenih območjih (VVO). Uredbe o VVO, ki temeljijo na Zakonu o vodah, so nadomestile dosedanje občinske odloke o VVO. V lanskem in letošnjem letu so bile sprejete: uredba za občini Litija in Šmartno pri Litiji ter uredba za občino Loški Potok (jesen 2025), nadalje uredba za območje Medvod, dela Ljubljane in Kranja (marec 2026) in uredba za občine Bled, Gorje, Radovljica in Žirovnica (april 2026), medtem ko sta se uredbi VVO za Prekmurje in Sevnico še v fazi priprave. Glavni namen uredb o VVO je dolgoročna zaščita vodonosnikov ter zagotavljanje varne in neoporečne oskrbe prebivalstva s pitno vodo, kar se doseže s strožjim nadzorom nad posegi v prostor, gradnjo in kmetijsko dejavnostjo na varovanih območjih.

Omejitve ne smejo ogroziti kmetovanja

Na KGZS poudarjamo, da se zavzemamo za čisto pitno vodo, saj so naši člani kot prebivalci podeželja neposredno odvisni od zdravih naravnih virov. Kljub temu opozarjamo, da je treba pri

oblikovanju vsebine uredb o VVO nameniti posebno pozornost tudi kmetijski dejavnosti. Omejitve in obveznosti ne smejo biti zastavljene tako strogo, da bi kmetom pretirano otežile ali celo popolnoma onemogočile opravljanje njihove primarne dejavnosti ali celo preživetje kmetij. Stroge omejitve v vodovarstvenih pasovih, ki vključujejo omejeno uporabo mineralnih gnojil z dušikom in hlevskega gnoja ter omejeno uporabo fitofarmaceutskih sredstev (FFS), pomenijo ekonomski pritisk, zmanjšujejo konkurenčnost domače pridelave v primerjavi s pogosto cenejšim uvozom in lahko vodijo v opuščanje dejavnosti, posledično pa zaraščanje kmetijskih površin.

KGZS, skladno z določili Zakona o kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, kot reprezentativen organ zastopa svoje člane in v postopkih sprejemanja predpisov skrbi, da se čim bolj varujejo interesi kmetijske in gozdarske dejavnosti. S tem namenom je v ZKGZ tudi določilo, ki državnim organom in organom lokalne skupnosti nalaga, da zbornico seznanijo z ukrepi, ki jih nameravajo sprejeti in od

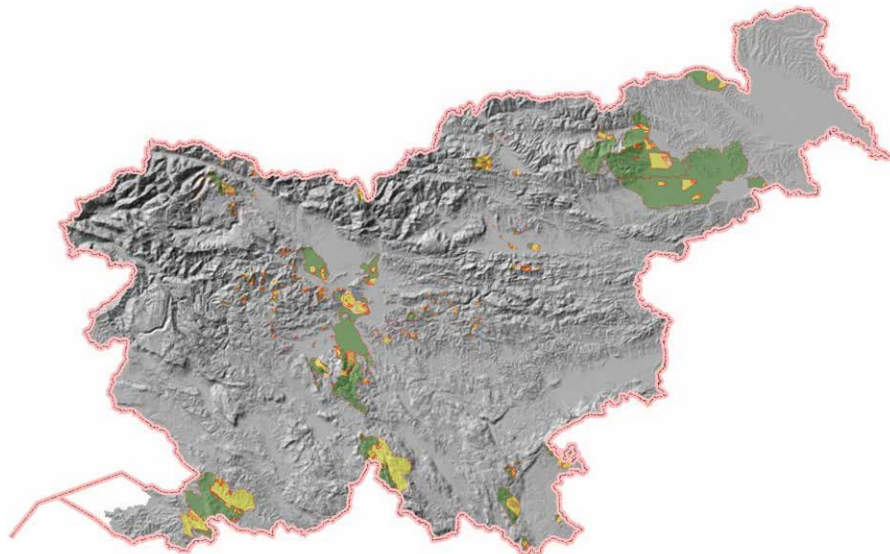
zbornice zahtevajo, da jim v primernem roku sporoči svoje mnenje. Ker je bilo to določilo v postopku sprejemanja uredb o VVO kršeno, se je zbornica zaradi vpliva, ki ga imajo omejitveni režimi na kmetijsko dejavnost odločila, da bo vložila pobudo za oceno ustavnosti konkretno vodovarstveno uredbo. Dejstvo, da je državni organ opustil svojo dolžnost pridobitve mnenja s strani KGZS je namreč lahko bistveno vplivalo na omejitve in s tem morebitne pretirane vplive na kmetijsko dejavnost naši članov.

Kmetje, preverite vpliv omejitev

Uredbe o VVO prinašajo omejitve za kmetovanje in s tem tudi poseg v širši javni interes samooskrbe in prehranske varnosti. Naše člane želimo pozvati, da se tisti kmetje, ki ocenjujejo, da omejitve pomenijo tako obsežen poseg v njihovo dosedanje dejavnost in vizijo razvoja, obrnejo na javno službo kmetijskega svetovanja. Tam boste lahko skupaj s strokovni službami preverili in ocenili vpliv vodovarstvenih režimov na kmetijsko dejavnost in se odločili za sodelovanje pri predlogih za spremembo uredb o VVO ali morebitno oceno ustavnosti konkretnih uredb o VVO.

Za uspešno implementacijo uredb o VVO je pomemben konstruktiven in stalen dialog med pripravljavci zakonodaje in kmetijskim sektorjem, ki mora prinesiti uravnotežene sistemske rešitve. KGZS, kot zastopnica kmetijstva je bila v pripravo do sedaj sprejetih uredb o VVO bistveno premalo vključena. Za prihodnje uredb in spremembe že veljavnih uredb o VVO pričakujemo tvornejše sodelovanje, kar bo prineslo tudi bistveno manj potreb za uporabo pravnih sredstev, in bolj celovite rešitve, ki bodo uravnoteženo urejale čisto pitno vodo in opravljanje kmetijske dejavnosti.

 Janja Virant, KGZS

Doslej že sprejeta vodovarstvena območja

Zavajajoči miti o kmetijstvu

Enostranski prikazi škodijo ugledu slovenskega kmetijstva

V javnem prostoru, od učbenikov do medijskih objav, se kmetijstvo pogosto predstavlja predvsem kot vir okoljskih obremenitev. Takšni prikazi praviloma temeljijo na splošnih oziroma globalnih podatkih, pri čemer so posebnosti slovenskega kmetijstva in novejša znanstvena spoznanja pogosto prezrti. Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), Kmetijski inštitut Slovenije in Združenje hribovskih in gorskih kmetij Slovenije opozarjajo, da takšen poenostavljen pogled ne odraža dejanskega položaja slovenskega kmetijstva in lahko prispeva k slabšanju njegovega ugleda.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek je opozoril, da se v različnih publikacijah, učbenikih in drugih gradivih živinoreja pogosto predstavlja predvsem kot pomemben vir emisij toplogrednih plinov, medtem ko so posebnosti slovenskega kmetijstva in novejša znanstvena spoznanja o vplivu posameznih toplogrednih plinov pogosto prezrti.

Tako se v javnosti oblikujejo številni miti o kmetijstvu – da je živinoreja eden največjih povzročiteljev podnebnih sprememb, da je metan enako problematičen kot ogljikov dioksid, da živinoreja okolju zgolj škoduje, da bi lahko večino živinoreje preprosto nadomestili z rastlinsko pridelavo, da kmetijstvo ne zmanjšuje svojih okoljskih obremenitev, da travniki za podnebje nimajo pomembne vloge, da je kmet predvsem onesnaževalec in ne tudi pomemben skrbnik krajine in prehranske varnosti in podobno.

Po njegovih besedah takšen pristop ne prikazuje celotne slike in lahko prispeva k stigmatizaciji živinoreje ter ljudi, ki se z njo ukvarjajo. Ob tem je poudaril, da je treba jasno razlikovati med globalnimi primeri intenzivne industrijske živinoreje in slovenskim kmetijstvom, v katerem prevladujejo manjše in srednje velike kmetije, velik delež travinja in prireja, prilagojena naravnim danostim prostora. Zato slovenskega kmetijstva ni mogoče enačiti z intenzivnimi živinorejskimi sistemi, ki pogosto služijo kot osnova za globalne ocene okoljskih vplivov.

»Pozivamo odločevalce, da temo vpliva kmetijstva na okolje obravnavajo celostno, na osnovi preverjenih dejstev in vseh razpoložljivih znanstvenih spoznanj. Le uravnotežen pristop lahko zagotovi odgovorne odločitve za prihodnost slovenskega kmetijstva, prehranske varnosti in razvoja podeželja,« je dejal **Podgoršek**.

Vpliv živinoreje na podnebje je manjši, kot se pogosto prikazuje

Dr. Jože Verbič, raziskovalec na Kmetijskem inštitutu Slovenije, opozarja, da je vpliv kmetijstva na podnebje pogosto predstavljen preveč poenostavljeno. Kmetijstvo je namreč zelo kompleksna dejavnost, ki je ni mogoče ustrezno opisati zgolj z nekaj kazalniki. Posebej zahtevna je primerjava metana z ogljikovim dioksidom. Metan je sicer močan toplogredni plin, vendar se v ozračju zadržuje približno 12 let, medtem ko se

CO₂ kopiči in ostaja v ozračju bistveno dlje. Zato njun vpliv na podnebje ni enak.

»Za razliko od CO₂, ki se v ozračju kopiči, se koncentracija metana ob nespremenjenih ali padajočih emisijah ne povečuje. Zato običajni preračuni metana v ekvivalente CO₂ ne dajejo realne slike njegovega vpliva na segrevanje zemeljskega površja,« poudarja **dr. Jože Verbič**.

Po njegovih besedah se tudi podnebna stroka zaveda omejitve običajnih metod vrednotenja metana. Da običajni preračuni metana v ekvivalente CO₂ ne omogočajo vedno realne ocene vpliva emisij na globalno segrevanje, je bilo zapisano tudi v zadnjem poročilu Medvladnega odbora Združenih narodov za podnebne spremembe. Sodobnejši pristopi, ki upoštevajo krajšo življenjsko dobo metana v ozračju, zato kažejo drugačno sliko vpliva kmetijstva na podnebje.

Po trenutno veljavnem načinu poročanja je slovensko kmetijstvo v obdobju 2020–2024 prispevalo 10,8 % skupnih emisij toplogrednih plinov, od tega približno tri četrtine živinoreja. Po metodologiji, ki upošteva obstojnost metana v ozračju, pa prispevek kmetijstva znaša le 3,6 %. Živinoreja je imela v tem obdobju celo negativne emisije, kar pomeni, da je razgradnja metana iz preteklih emisij preseгла nove emisije ter pokrila tudi emisije didušikovega oksida iz gnojišč.

Dr. Verbič ob tem poudarja, da je takšna slika tudi posledica dolgoletnega zmanjševanja emisij v slovenski živinoreji. Pri prireji mleka se je od leta 1986 količina emisij na kilogram prirejenega mleka zmanjšala za več kot 45 %. Po njegovih ocenah je zaradi neustreznega vrednotenja metana tudi ogljični odtis slovenskega mleka v številnih analizah precenjen približno za dvakrat.

V javnem prostoru, od učbenikov do medijskih objav, se kmetijstvo pogosto predstavlja predvsem kot vir okoljskih obremenitev. Da to ne drži, so predstavili (z leve proti desni) dr. Jože Verbič, raziskovalec na Kmetijskem inštitutu Slovenije, dr. Jože Podgoršek, predsednik KGZS, in Irena Orešnik, Predsednica Združenja hribovskih in gorskih kmetij Slovenije.

K ponorom ogljika prispevajo tudi travniki in kmetijska tla.

Pri presoji vpliva kmetijstva je treba upoštevati tudi ponore ogljika

Pri presoji vpliva kmetijstva na podnebje je treba upoštevati tudi spremembe zalog ogljika v tleh in rastlinju. V Sloveniji kmetijstvo ne povzroča krčenja gozdov, temveč se je gozdnost v zadnjih 150 letih povečala s 36 % na 58 %. K ponorom ogljika prispevajo tudi travniki in kmetijska tla, pri čemer ima živinoreja pomembno vlogo pri njihovem ohranjanju in povečevanju vsebnosti organske snovi v tleh.

Živinoreji pogosto neupravičeno pripisujemo veliko porabo vode

Živinoreja se pogosto srečuje z očitki o izjemno veliki porabi vode, pri čemer se za kilogram govedine pogosto navaja poraba več tisoč ali celo deset tisoč litrov vode. Dr. Verbič opozarja, da večino teh količin predstavlja tako imenovana zelena voda – padavinska voda, ki predstavlja vso padavinsko vodo, ki jo porabijo rastline ali izhlapi s travnikov in zemljišč, na katerih pridelujemo krmne rastline. Velika poraba te vode je posledica dejstva, da je v krmnih obrokih za govedo veliko trave, trava pa za rast potrebuje veliko vode. Pri tej vodi ne moremo govoriti o porabi vode ali naravnih virih, saj ima raba te vode minimalen učinek na morebitno pomanjkanje vode za druge namene. Vodni odtis živinoreje bi bilo bolje ocenjevati na osnovi vode, ki jo porabimo za namakanje krmnih rastlin, vode, ki jo živali popijejo, in vode, ki jo uporabimo za čiščenje hlevov in opreme (t. i. modra voda). Ta voda predstavlja približno 5 % zelene vode. Ker je Slovenija med državami z najmanjšim deležem namakanih zemljišč v Evropi, porabe vode v živinoreji ni smiselno posebej izpostavljati.

Negativni vplivi kmetijstva na okolje se zmanjšujejo

Večina kazalcev na področju vplivov kmetijstva na okolje kaže ugodne trende. Povečuje se obseg ekološkega kmetovanja, prav tako površine zemljišč s kmetijsko okoljskimi ukrepi. Bilančni presežki rastlinskih hranil se zmanjšujejo. Zmanjšuje se tudi poraba sredstev za varstvo rastlin. Zmanjšujejo se emisije toplogrednih plinov, tako metana kot didušikovega oksida. Zmanjšujejo se emisije amonijaka in drugih onesnaževal zraka. Nekaj težav imamo pri ohranjanju biodiverzitete, saj so travniki na eni strani izpostavljeni zaraščanju, na drugi pa intenzifika-

Živinoreja je na številnih hribovskih in gorskih območjih pogosto edina smiselna oblika kmetovanja.

ciji. Kljub temu smo uspeli ustaviti trend zmanjševanja indeksa ptic kmetijske krajine.

Naravne danosti Slovenije zahtevajo drugačen pogled na živinorejo

Slovenija sodi med države z največjim deležem območij z omejenimi možnostmi za kmetovanje v Evropi. Kar 76,4 % vseh govedorejskih kmetij in 80,2 % krav molznic se nahaja na območjih, na katerih naravne danosti pogosto ne omogočajo intenzivne rastlinske pridelave. Kljub neugodnim pridelovalnim razmeram, priredimo na območjih z omejenimi možnostmi za kmetovanje približno 71 % vse govedine in 63 % kravjega mleka.

Predsednica Združenja hribovskih in gorskih kmetij Slovenije Irena Orešnik je opozorila, da je živinoreja na številnih hribovskih in gorskih območjih pogosto edina smiselna oblika kmetovanja. Zaradi strmih terenov, razdrobljenih parcel in zahtevnih naravnih razmer preusmeritev v poljedelstvo ali vrtarstvo pogosto ni mogoča niti ekonomsko niti tehnološko. Paša živine je na takšnih območjih pogosto edini način, da zemljišča ostanejo obdelana in da se preprečuje njihovo zaraščanje. Živinoreja zato ne predstavlja le gospodarske dejavnosti, temveč pomembno prispeva tudi k ohranjanju kulturne krajine, poseljenosti podeželja in domače pridelave hrane.

Ob tem je poudarila, da enostransko prikazovanje živinoreje kot okoljske težave ustvarja negativno podobo kmetijstva med mladimi in zmanjšuje zanimanje za prevzem kmetij. Po njenem mnenju je pomembno, da javnost, zlasti mlade generacije, dobi uravnotežene in strokovno utemeljene informacije o vlogi kmetijstva, saj bodo prav oni odločali o prihodnosti slovenskega podeželja:

»Če bomo mladim kmeta predstavljali predvsem kot onesnaževalca, ne smemo biti presenečeni, če kmetij ne bo imel več kdo prevzemati.«

Govorniki so se strinjali, da je vpliv živinoreje na okolje treba presojati celovito. Poleg emisij je treba upoštevati tudi njeno vlogo pri preprečevanju zaraščanja kmetijskih zemljišč, ohranjanju travniških ekosistemov, trajnostni rabi naravnih virov, prehranski varnosti ter ohranjanju poseljenega in urejenega podeželja.

Kaj sledi po oddaji zbirne vloge

Kampanja zbirnih vlog za leto 2026 je uspešno zaključena

Kmetijski svetovalci Javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) pri KGZS so tudi letos odigrali ključno vlogo pri podpori vlagateljem pri oddaji zahtevkov za površine in živali za intervencije skupne kmetijske politike.

Rok za oddajo zbirnih vlog je letos (2026) potekal od **20. februarja do 15. maja 2026**, v tem obdobju pa je bilo oddanih skupaj **52.587 zbirnih vlog**. Velika večina upravičencev se je tudi letos odločila za pomoč kmetijskih svetovalcev, saj je bilo ob podpori JSKS oddanih kar 98,1 % vseh zbirnih vlog.

Vnos zbirnih vlog je na JSKS potekal na **73 vnosnih mes-tih po Sloveniji**, pri izvedbi pa je sodelovalo **218 kmetijskih svetovalcev**, ki so vlagateljem nudili strokovno pomoč pri razumevanju pogojev ter pravilni prijavi intervencij in oddaji zahtevkov. Kljub številnim podrobnostim posameznih intervencij in zahtevam sistema je kampanja potekala organizirano in brez večjih težav, pomembno pa so k temu prispevali dobro sodelovanje med institucijami (KGZS, ARSKTRP in MKGP) ter dobro poznavanje intervencij in izkušnje kmetijskih svetovalcev.

Kar 98,1% zbirnih vlog je bilo oddano s pomočjo JSKS

Pomemben del priprav na kampanjo je bilo tudi predhodno informiranje in usposabljanje vlagateljev zbirnih vlog. Pred začetkom kampanje so bila po Sloveniji izvedena **103 usposabljanja**, od tega 85 v živo in 18 preko spleta. Na usposabljanjih so bili predstavljeni pogoji posameznih intervencij, novosti pri izvajanju zahtev ter najpogostejše napake, ki jih ugotavljajo kontrole ARSKTRP. Poleg usposabljanj so bile informacije vlagateljem posredovane tudi preko strokovnih prispevkov v medijih, spletnih strani KGZS in KGZ, informativnega lista ter preko individualnega svetovanja vlagateljem.

Spremljanje ugotovitev preko SOPOTNIK-a in ključna opozorila

ARSKTRP tudi letos nadaljuje sistem spremljanja kmetijskih površin s pomočjo satelitskih posnetkov. Upravičenci lahko stanje svojih prijavljenih površin spremljajo preko aplikacij **SOPOTNIK** in **fotoSOPOTNIK**, ki sta dostopni na portalu eKmetijstvo oz. na povezavi: <https://ekmetijstvo.gov.si/farmer-app/>

Za prijavo uporabite podatke, ki ste jih prejeli ob oddaji zbirne vloge. Podatke za posamezno leto začne agencija objavljati avgusta.

Pri izvajanju prijavljenih intervencij je potrebno posebno pozornost nameniti naslednjemu:

- prijava na zbirni vlogi se mora ujemati s stanjem na terenu; velikostjo površin, kmetijskimi rastlinami (KMRS) in terminom prisotnosti posevka;
- vsako spremembo na površinah, ki odstopa od oddanega zahtevka, je treba pravočasno sporočiti ARSKTRP z dopolnitvijo zbirne vloge;
- ob nerealiziranih zavezah iz zahtevkih na zbirni vlogi, ki so posledica naravnih razmer oz. drugih razmer, na katere ne morete vplivati, je potrebno pisno sporočiti na ARSKTRP kot višjo silo v 15 delovnih dneh na predpisanem obrazcu ter priložiti ustrezna dokazila;
- z uvedbo pregledov upravičenosti površin s satelitskimi posnetki in potrebe po morebitnem naknadnem dokazovanju izvedenih aktivnosti na površini svetujemo, da v teku rastne sezone, upravičenci, ki ste tega zmožni, z aplikacijo fotoSOPOTNIK slikate vse posevke in izvedene aktivnosti. Prav tako slikajte tudi vse neobičajne dogodke na površinah (slab vznik, poplavljen površine, plazove, pozebe, uničenja po neurjih ...), kar vam bo služilo pri morebitnem dokazovanju višje sile. Slike morajo biti obvezno geolocirane (slika ima podatek o lokaciji in datumu slikanja), kar omogoča aplikacija fotoSOPOTNIK. Slik brez geološkega podatka ARSKTRP ne bo upoštevala. Za nastavitve in uporabo aplikacije fotoSOPOTNIK se obrnite na kmetijske svetovalce.

Končne rezultate ugotovitev pregledov s pomočjo sistema za spremljanje površin bo ARSKTRP objavila v aplikaciji SOPOTNIK vsaj 14 dni pred zadnjim rokom za spremembe in umike zahtevkov. Zato redno spremljajte stanje ugotovitev ARSKTRP, še posebej v obdobju pred jesenskim (13. 11. 2026) in spomladanskim (15. 2. 2027) rokom za podajo izjav oziroma predložitev dokazil o izpolnjevanju pogojev upravičenosti ter za spremembe in umike zahtevkov ter se pravočasno odzovite predvsem na rdeče označene ugotovitve ARSKTRP!

Po oddaji odziva v aplikaciji SOPOTNIK spremljajte odziv ARSKTRP, ki bo praviloma viden v nekaj dneh (običajen odzivni čas je do pet delovnih dni, lahko tudi nekoliko daljši v času povečane obremenjenosti). Odziv Agencije bo viden bodisi v obliki spremembe barvne oznabe posamezne površine bodisi kot pisni odziv v delu aplikacije, namenjenem komunikaciji med upravičencem in ARSKTRP.

dr. Jernej Demšar, KGZS

Kdo je delodajalec pri dopolnilni dejavnosti?

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji kot delodajalec: pravni in ekonomski vidiki

Dopolnilne dejavnosti na družinski kmetiji (DDK) postajajo vse pomembnejši del sodobnega podeželja, saj kmetijam omogočajo diverzifikacijo prihodkov in optimizacijo proizvodnih zmogljivosti družinske kmetije. Z razvojem teh dejavnosti se v praksi vse pogosteje pojavlja vprašanje, kdo lahko opravlja delo v okviru posamezne DDK, nadalje kdo nastopa v vlogi delodajalca, in sicer, ali je to nosilec družinske kmetije ali nosilec dopolnilne dejavnosti na družinski kmetiji. Kratki odgovor bi bil: delo lahko opravljajo vse fizične osebe, ki so člani družinske kmetije ali imajo z nosilcem DDK ali nosilcem kmetije urejeno delovno razmerje po veljavni zakonodaji. Analiza pravnih in ekonomskih elementov kaže, da je v številnih primerih prav nosilec dopolnilne dejavnosti tisti, ki dejansko izpolnjuje vse pogoje za delodajalca v okviru DDK.

Nosilec dopolnilne dejavnosti kot pogodbeni stranka

Nosilec dopolnilne dejavnosti je fizična oseba, ki ni nujno hkrati tudi nosilec kmetije. Kot tak lahko povsem zakonito sklene pogodbo o zaposlitvi z drugo fizično osebo. V pogodbi opredeli delovne naloge (na primer delo sobarice, kuharice, peka, v predelavi, storitvi ...) ter vse druge elemente, ki jih zahteva Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1).

Z vidika veljavne zakonodaje ni nobene ovire, da fizična oseba ne bi nastopala v vlogi delodajalca. To pomeni, da je pravno dopustno, da nosilec dopolnilne dejavnosti zaposluje delavce, če izpolnjuje vse obveznosti, ki jih določa delovno pravo.

Pomembno: če sklene pogodbo o zaposlitvi z delavcem fizična oseba, ki je nosilec dopolnilne dejavnosti na družinski kmetiji in ni hkrati tudi nosilec kmetije, lahko opredeli s pogodbo le dela, ki sodijo v okvir posamezne DDK. Nosilec kmetije pa lahko sklene pogodbo o zaposlitvi za delo v primarni kmetijski dejavnosti in v okviru DDK. V tej pogodbi morajo

biti opredeljene vse naloge s časovno razmejitvijo (koliko ur opravlja delo v okviru primerne kmetijske dejavnosti in koliko v okviru DDK).

Materialni kriteriji delodajalca

Ključno izhodišče za določitev delodajalca v delovnopravnem smislu je t. i. materialni kriterij. Po Zakonu o delovnih razmerjih je delodajalec tista oseba, ki:

- organizira delovni proces,
- daje navodila za delo,
- nadzira opravljanje dela.

Pri dopolnilni dejavnosti na kmetiji te funkcije praviloma opravlja nosilec dopolnilne dejavnosti:

- on organizira delo v okviru dejavnosti,
- določa konkretne delovne naloge,
- izvaja nadzor nad zaposlenimi.

To pomeni, da nosilec dopolnilne dejavnosti dejansko izpolnjuje vse bistvene elemente delodajalca v materialnem smislu, ne glede na to, kdo je nosilec osnovne kmetijske dejavnosti.

Ekonomski realnost in stroškovni vidik

Poleg pravnih kriterijev je pomembna tudi ekonomska realnost. Kadar dopolnilna dejavnost vodi poslovne knjige na osnovi dejanskih prihodkov in odhodkov, se:

- stroški dela (plače, prispevki) evidentirajo v okviru DDK,
- gospodarsko tveganje nosi nosilec DDK,
- finančne obveznosti iz naslova zaposlitve bremenijo DDK.

To jasno kaže, da je nosilec dopolnilne dejavnosti tudi v ekonomskem smislu dejanski delodajalec, saj nosi tako stroške kot odgovornost za poslovanje.

Kaj določa uredba o dopolnilnih dejavnostih?

Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji določa, kdo lahko dejavnost opravlja:

- nosilec,
- člani kmetije,
- zaposleni na kmetiji,
- osebe, ki delo opravljajo skladno s predpisi o preprečevanju dela na črno.

Pomembno pa je poudariti, da uredba ne določa izrecno, kdo mora biti delodajalec. Izraz »zaposleni na kmetiji« opisuje predvsem kraj in okvir opravljanja dela, ne pa pravnega razmerja med delavcem in delodajalcem. Podobno kot pri izrazu »zaposleni v turizmu« tudi tukaj ni določen konkreten delodajalec.

Zakonodaja torej ne omejuje vloge delodajalca zgolj na nosilca kmetije.

Pravna sposobnost nosilca dopolnilne dejavnosti

Nosilec dopolnilne dejavnosti je fizična oseba, ZDR-1 pa izrecno dopušča, da je delodajalec lahko tudi fizična oseba. Zato ni pravne ovire, da nosilec dopolnilne dejavnosti nastopa kot delodajalec in zaposluje delavce za potrebe izvajanja dejavnosti.

Načelo materialne resnice

Pomembno pravno načelo, ki ga je treba upoštevati, je načelo materialne resnice. To pomeni, da mora pravno stanje odražati dejansko stanje.

Če bi bil kot delodajalec formalno določen nosilec kmetije, ki v resnici:

- ne organizira dela,
 - ne daje navodil,
 - ne nadzira zaposlenih,
- bi nastalo neskladje med formalnim in dejanskim stanjem.

Takšna ureditev bi bila v nasprotju s temeljnimi načeli delovnega prava in bi lahko povzročila pravno negotovost.

 Andrejka Krt, KGZS

Potrjena odličnost

KGZS je dobila nov certifikat za sistem trajnostnega gospodarjenja gozdov PEFC

Upravni odbor Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) se je že leta 2007 odločil, da bo KGZS regijski predstavnik za certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC) v Sloveniji. S tem se je KGZS zavezala, da bo skrbela za primerno trajnostno gospodarjenje v slovenskih gozdovih po sistemu PEFC ne glede na lastništvo gozdov. Sprejetju te odločitve je botrovala želja KGZS, da se vsem lastnikom gozdov, tudi tistim z manjšo gozdno posejto, omogoči pristop v RCG PEFC, saj KGZS v imenu lastnikov uredi vse postopke in tudi plača večino stroškov certifikacije. Lastniki certificiranih gozdov morajo namreč plačati le nadomestilo za izdajo petletnega potrdila o vključenosti v RCG PEFC, ki znaša 20 EUR + 0,5 EUR na ha gozda. Vključenost v RCG PEFC omogoča lastnikom certificiranih gozdov sodelovanje na najzahtevnejših evropskih in svetovnih trgih z lesom. Odkupovalci običajno za tak les tudi ponudijo boljše ceno.

Sprememba standarda certificiranja

KGZS je kot regijski predstavnik prvi certifikat za trajnostno gospodarjenje v gozdovih PEFC dobila leta 2013. Da organizacija pridobi certifikat, mora seveda prestat v certifikacijskih shemah predpisane postopke. Najprej se je pri RCG PEFC upoštevalo standard ISO/IEC 17065, katerega fokus je skladnost proizvoda (gozdno-lesnih sortimentov) ali procesa s certifikacijskimi zahtevami,

lani pa je Svet PEFC zahteval, da se pri certifikaciji gozdov preide na **standard ISO/IEC 17021**, ki se osredotoča na učinkovitost sistema vodenja organizacije, sodelujoče v procesu RCG PEFC. Sprememba standarda ne vpliva neposredno na samo gospodarjenje v gozdu in lastnike gozdov, medtem ko je morala KGZS kot regijski predstavnik prilagoditi in prenoviti izvajanje postopkov RCG PEFC.

Nov petletni certifikat PEFC

V lanskem letu je morala KGZS zaradi spremembe standarda prestat prvo presojo izvajanja RCG PEFC in dokazati certifikacijskemu organu Burea Veritas ustreznost izvajanja postopkov RCG PEFC po novem standardu. Prva presoja je veliko bolj zahtevna kot običajne letne kontrolne presoje. Po zaključeni prvi presoji in akreditaciji certifikacijskega organa je KGZS 20. aprila 2026

dobila **nov certifikat za sistem trajnostnega gospodarjenja gozdov za lastnike, vključene v regijsko certifikacijo gozdov PEFC**, ki velja do leta 2030. Za vzdrževanje certifikata mora KGZS nadalje do izteka njegove veljavnosti vsako leto izvajati letne notranje kontrole pri lastnikih gozdov, vključenih v RCG PEFC, in prestat letne kontrole certifikacijskega organa.

 Egon Rebec, KGZS – pooblaščen koordinatorski predstavnik za regijsko certifikacijo gozdov PEFC

Inovativni pristopi k zdravju drobnice

Projekt EIP za trajnostno obvladovanje zajedavcev za dolgoročno konkurenčnost ekološke reje drobnice

V slovenski reji drobnice se rejci vse pogosteje soočajo z izzivi, ki jih prinašajo želodčno-črevesni zajedavci. Njihova prisotnost negativno vpliva na zdravje in počutje živali, zmanjšuje prirajo in ogroža gospodarnost reje. Zatiranje zajedavcev je desetletja temeljilo predvsem na farmakoloških sredstvih, vendar razvoj njihove odpornosti na konvencionalna zdravila narekuje nujno iskanje bolj trajnostnih in dolgoročno učinkovitih rešitev. S tem ciljem je bil zasnovan projekt »Ukrepi za zmanjševanje težav z zajedavci pri drobnici v ekološki reji«, ki združuje strokovno znanje z dragocenimi praktičnimi izkušnjami s terena.

Partnerstvo kot temelj projekta

Gljuč do uspeha projekta je široko in heterogeno partnerstvo, ki povezuje deset ključnih akterjev v verigi reje drobnice:

- Vodilni partner: Kmetija Angus, d. o. o., skrbi za vodenje in koordinacijo projekta, usklajevanje aktivnosti, uspešno posredovanje informacij med partnerji ter širjenje rezultatov. Ker je registrirano kot kmetija, izvaja tudi poskus.
- Strokovna podpora: Veterinarska fakulteta UL (UL VF) je zaradi strokovnih znanj in tehnične opremljenosti za izvajanje veterinarske diagnostike ključna za izvedbo projekta. Izvaja parazitološke preiskave vzorcev iztrebkov in laboratorijske preiskave krvi. Strokovnjaki sodelujejo pri pregledu živali v rejah, vzorčenju za koprološke preiskave, odvzemu vzorcev krvi za oceno oskrbljenosti živali s hranili, interpretaciji rezultatov ter načrtovanju ukrepov.
- Svetovanje in prenos znanja: Kmetijsko-gozdarski zavod Novo mesto (KGZS – Zavod NM) sodeluje pri analizi in razvoju možnih rešitev, vzorčenju ter zbiranju in analizi podatkov. Znanje o pomenu prehrane, hranilni vrednosti krme in tehnologiji reje prenaša na projektne partnerje in druge rejce. Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije

(KGZS) s pomočjo izkušenj s celotnega območja Slovenije zagotavlja celovit pristop k dobrobiti živali, prehrani in tehnologiji reje. V zaključnih fazah projekta bo sodelovalo pri organizaciji delavnic in oblikovanju gradiv za objavo (članki, priročnik ...).

- Stanovsko povezovanje: Društvo rejcev drobnice Bele krajine (DRDBK) sodeluje v projektu pri organizaciji dogodkov in usposabljanj, presoji ugotovitev ter širjenju rezultatov. S svojimi člani zagotavlja širši doseg projekta in prenos rezultatov na rejce po vsej Sloveniji.
- Partnerske kmetije: V projekt je vključenih še pet kmetijskih gospodarstev (Žagar, Grabrijan, Štukelj, Lončar, Rupnik), na katerih potekajo praktični poskusi in v zaključni fazi demonstracije.

Cilji in pričakovani učinki

Namen projekta je preizkusiti in v prakso prenesti izboljšane tehnologije paše in krmljenja, ki bodo zmanjšale izpostavljenost živali zajedavcem. S tem želimo doseči večjo gospodarnost reje z boljšim prirastom mladičev in večjo mlečnostjo ob zmanjšani porabi zdravil, izboljšati dobrobit živali z zmanjšanjem bolewnosti in povečano odpornostjo s pomočjo optimiziranih krmnih obrokov ter zmanjšati obremenjevanje okolja s ciljno usmerjeno pašo in učinkovitim upravljanjem, kar prispeva k manjšim izpustom toplogrednih plinov na enoto proizvoda.

Digitalna podpora in širjenje rezultatov

Ena od ključnih prednosti projekta je vzpostavitev spletnega orodja, ki vsem partnerjem omogoča hiter in stalen pretok informacij o poteku projekta ter aktivnostih na kmetijah. Z digitalnim zajemom in obdelavo podatkov (tehtanja, rezultati analiz) so rejcem takoj in trajno na voljo tehnološka navodila za tretiranje z antiparazitiki glede na vrsto zajedavcev ter predlogi krmnih obrokov, prilagojeni njihovi čredi.

Projekt, ki bo trajal 36 mesecev, ne bo zgolj izboljšal stanja na partnerskih kmetijah, temveč bo rezultate aktivno širil med širšo strokovno javnost in druge rejce. To bo potekalo na demonstracijskih dogodkih, strokovnih posvetih, v izobraževalnih delavnicah in medijskih objavah. Z združenimi močmi želimo zagotoviti dolgoročno konkurenčnost ekološke reje drobnice, ki je ključna za ohranjanje poseljenosti in obdelanosti našega podeželja, zlasti na območjih z omejenimi možnostmi za kmetovanje. Projekt je financiran v okviru programa Evropskega partnerstva za inovacije (EIP).

 Anja Mežan, KGZS

Kakovost krme: ključ do uspešne reje drobnice

Analiza kakovosti krme in optimizacija krmnih obrokov pri drobnici v okviru EIP projekta z naslovom Ukrepi za zmanjševanje težav z zajedavci pri drobnici v ekološki reji

V okviru projekta EIP z naslovom Ukrepi za zmanjševanje težav z zajedavci pri drobnici v ekološki reji smo na šestih slovenskih kmetijah z rejo drobnice izvedli analizo kakovosti voluminozne krme in pripravili primerjavo obstoječih ter izboljšanih krmnih obrokov. Eden od namenov projekta je ugotoviti, kako kakovost doma pridelane krme vpliva na zauživanje, rast jagnjet, plodnost in zdravje ovac ter ekonomiko reje.

V projekt so vključene različne kmetije z različno tehnologijo pridelave krme, načinom košnje in sistemom reje. Na vseh kmetijah smo analizirali osnovne parametre krme iz leta 2025, predvsem vsebnost surovih beljakovin, vlaknine, sladkorjev ter energijsko vrednost krme. Na podlagi rezultatov smo pripravili nove predloge krmnih obrokov za posamezne kategorije živali.

Velike razlike med posameznimi košnjami

Analize so pokazale, da med posameznimi košnjami obstajajo zelo velike razlike v kakovosti krme. Pri večini analiziranih vzorcev sena in travnih silaž je bila vsebnost surovih beljakovin nižja od priporočenih vrednosti, še posebej pri poznejših košnjah.

Povprečna vsebnost surovih beljakovin v analizirani mrvi je znašala približno 80–110 g/kg suhe snovi, medtem ko priporočene vrednosti za visoko proizvodne kategorije ovc znašajo okoli 130–180 g/kg suhe snovi. Hkrati smo pri številnih vzorcih ugotovili previsoko vsebnost vlaknine in prenizko energijsko vrednost.

Povprečna metabolna energija (ME) pri analiziranih vzorcih je znašala približno 8,3–9,2 MJ/kg suhe snovi, medtem ko

priporočila za kakovostno krmo pri drobnici znašajo približno 9,5–11,5 MJ/kg suhe snovi. Posebej slabe rezultate smo opazili pri starejši ali zaradi suše prizadeti drugi košnji.

Zakaj sta surova vlaknina in ADF-om pomembna?

Pomembna pokazatelja kakovosti krme sta tudi surova vlaknina in ADF-om. Oba parametra kažeta, koliko bolj grobega, težje prebavljivega dela rastline vsebuje krma. Višje kot so vrednosti, bolj je krma vlakninska, starejša in praviloma slabše prebavljiva. Takšna krma živali hitreje nasiti, vendar jim zagotovi manj energije za mlečnost, rast jagnjet in dobro kondicijo.

V analiziranih vzorcih šestih kmetij je povprečna vsebnost surove vlaknine znašala približno 302 g/kg suhe snovi, povprečna vrednost ADF-om pa približno 328 g/kg suhe snovi. Priporočene vrednosti za kakovostno krmo pri drobnici kažejo, da naj bi vsebnost surove vlaknine znašala približno 260 g/kg suhe snovi, vrednost ADF-om pa okoli 275 g/kg suhe snovi. To kaže, da je bila krma na delu kmetij precej vlakninska, kar je zmanjšalo njeno prebavljivost in energijsko vrednost.

Rezultati analiz so pokazali, da največje razlike med posameznimi košnjami niso bile le v vsebnosti beljakovin, temveč predvsem v vsebnosti vlaknine, prebavljivosti in energijski vrednosti obroka. Zato je pri pripravi krmnih obrokov pomembno, da rejec ne gleda samo količine sena ali mrve, temveč tudi njeno dejansko hranilno vrednost.

Druga košnja je pogosto energijsko najslabša

Analize so pokazale, da je bila druga košnja na več kmetijah energijsko šibkejša, čeprav je pogosto vsebovala zadovoljivo količino sladkorjev. Glavni problem je bila predvsem previsoka vsebnost vlaknine.

Pri nekaterih vzorcih druge košnje je energijska vrednost padla tudi pod 8,5 MJ ME/kg suhe snovi, kar je premalo za intenzivno pitanje jagnjet ali visoko proizvodne ovce v laktaciji.

Projekt je pokazal, da sama visoka vsebnost sladkorjev še ne pomeni kakovostne krme. Če je rastlina preveč vlakninska, sladkorji ne morejo nadomestiti nizke energijske vrednosti.

Kombiniranje različnih košenj je ključ do uspeha

Na osnovi analiz smo na vseh šestih kmetijah pripravili nove krmne obroke. Pri tem se je za zelo učinkovito pokazala uporaba različnih kakovosti mrve.

Osnovna logika kombiniranja je bila:

- 1. košnja za osnovo in vzdrževanje,
- 2. košnja predvsem za strukturo obroka.
- 3. košnja za energijo in beljakovine,

Takšno kombiniranje omogoča:

- stabilnejše delovanje vampa,
- boljše zauživanje,
- boljši izkoristek beljakovin,
- manj presnovnih motenj.

Po izračunu novih obrokov smo na več kmetijah zmanjšali nepotrebno dodajanje koncentratov in bolj učinkovito izkoristili doma pridelano krmo.

Velik vpliv na rast jagnjet

Analize so jasno pokazale povezavo med kakovostjo krme in potencialom rasti jagnjet.

Pri slabši drugi košnji je bil potencial prirasta ocenjen na približno 150–220 g/dan. Pri kakovostnejši prvi košnji se je potencial povečal na 250–300 g/dan, pri kakovostni tretji košnji pa na približno 300–350 g/dan. Ob dodatku koncentrata so možni tudi prirasti do 450 g/dan. Glavni omejitveni dejavnik pri slabših košnjah je bilo predvsem pomanjkanje energije.

Pomembna vloga metuljnic

Pri vseh kmetijah smo ugotovili, da živali iz krme niso dobile dovolj kakovostnih in dobro izkoristljivih beljakovin. To se pogosto pojavlja pri starejši ali zaradi suše prisilno dozoreni travniški krmi, pri kateri je hranilna vrednost že zmanjšana.

Raziskave kažejo, da zelo dobre rezultate kaže vključevanje metuljnic, predvsem lucerne in detelje, v krmni obrok. Takšna krma vsebuje več kakovostnih beljakovin, živali jo bolje izkoristijo, hkrati pa pomaga ohranjati bolj enakomerno kakovost obrokov med različnimi košnjami

Za najbolj ugodno se je pokazalo razmerje med 60–80 % trav in 20–40 % metuljnic, saj takšna sestava izboljša kakovost krme in ohranja boljšo hranilno vrednost tudi pri poznejših košnjah.

Vreme močno vpliva na kakovost krme

V prvih analizah, ki smo jih pridobili iz projekta v teku, se potrjuje, da ima vreme velik vpliv na hranilno vrednost krme. V sušnih razmerah rastline počasneje rastejo in vsebujejo več lignina, zato je krma slabše prebavljiva. Hladne noči in sončni dnevi povečajo vsebnost sladkorjev in izboljšajo mikrobnost aktivnost v vampu. Dolgotrajno mokro vreme pred košnjo pa povzroči spiranje topnih dušikovih spojin in zmanjša energijsko vrednost krme. Zato je pravočasna košnja eden najpomembnejših dejavnikov kakovosti krme.

Boljša plodnost

Raziskave kažejo tudi pomemben vpliv kakovosti krme na plodnost ovac. Najboljše rezultate pri spodbujevalnem krmljenju pred pripustom (t. i. flushing) daje kakovostna tretja košnja z dodatkom manjše količine žit. Takšen način krmljenja lahko poveča delež dvojčkov tudi za 10–25 %. Najpomembnejši dejavnik je predvsem boljša energijska oskrba živali pred pripustom.

Hitro do izboljšav

Delni rezultati EIP projekta kažejo, da lahko že z osnovnimi analizami krme, pravilnim kombiniranjem različnih košenj ter dodatkom energijske in beljakovinske močne krme bistveno izboljšamo prirejo drobnice.

Na vseh šestih kmetijah po pripravi novih obrokov pričakujemo:

- bolj usklajeno krmljenje glede na kategorije živali,
- boljši izkoristek domače krme,
- manj nepotrebne dodajanje koncentratov,
- boljše pogoje za rast jagnjet,
- boljšo energijsko oskrbo ovac,
- večjo stabilnost obrokov.

V projektu se jasno kaže, da analiza krme postaja eno ključnih orodij sodobne in ekonomične reje drobnice. Najpomembnejše sporočilo projekta, ki se zaenkrat kaže z vidika analiziranih vzorcev krme in pripravljenih krmnih obrokov, je, da največkrat ni težava samo količina beljakovin, temveč predvsem zauživanje in energijska vrednost obroka. Prav zato pridelava kakovostne osnovne voluminozne krme ostaja temelj uspešne reje drobnice.

 Stane Glač, KGZS – Zavod Novo mesto

Regija, ki povezuje kmetijstvo in ohranjanje narave

V okviru projekta LIFE IP NATURA.SI je Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) organizirala strokovno ekskurzijo v francosko regijo Normandija, na kateri so sodelovali predstavniki vseh projektnih partnerjev.

Namen ekskurzije je bil ogled dobrih praks upravljanja območij Natura 2000, ohranjanja biodiverzitete ter povezovanja naravovarstva in kmetijstva. Posamezne obiskane kmetije bodo podrobneje predstavljene v naslednjih številkih.

Normandija je po velikosti in številu prebivalcev primerljiva s Slovenijo, vendar jo zaznamujejo drugačne naravne razmere. Gre za izrazito kmetijsko regijo z oceanskim podnebjem, obsežnimi travniki in močno živinorejsko tradicijo. Regija ima pomembno vlogo pri upravljanju evropskih sredstev skupne kmetijske politike ter namenja veliko pozornosti podpori mladim prevzemnikom, investicijam in uvajanju praks, ki prepevajo k ohranjanju narave.

Drugačen pristop

Posebej zanimiv je bil pristop upravljanja območij Natura 2000, pri katerem v Franciji uporabljajo sistem »od spodaj navzgor«. Na posameznih območjih sodelujejo lokalni udeleženci – kmetje, lovci, ribiči, prebivalci in strokovne institucije –, ki skupaj oblikujejo cilje upravljanja in naravovarstvene ukrepe. Velik poudarek dajejo prostovolj-

Pasma ovce slanih pašnikov (Mouton de pré-salé) na paši v zalivu Mont-Saint-Michel. Zaradi prehrane s slanooljubnimi rastlinami je njeno meso posebej aromatično ter v Franciji velja za eno najbolj cenjenih vrst jagnjetine.

nim ukrepom, za katere lahko kmetje pridobijo tudi stoodstotno financiranje.

Pomembno vlogo pri povezovanju udeležencev ima Conservatoire d'espaces naturels de Normandie (CEN Normandie), ki deluje kot animator in koordinator med kmeti, lokalnimi skupnostmi, stroko in državnimi institucijami. Njihova naloga ni nadzor, ampak svetovanje, usmerjanje ter pomoč pri izvajanju naravovarstvenih ukrepov. Organizacija odkupuje tudi zemljišča z visoko naravovarstveno vrednostjo, predvsem tam, kjer obstaja nevarnost zaraščanja ali opuščanja kmetijske rabe. Na teh

območjih izvajajo pašo z avtohtonimi in odpornimi pasmami živali ter tako ohranjajo habitatni mozaik in biotsko raznovrstnost.

Ekološki koridor

V Normandiji posebno pozornost namenjajo tudi ekološkimi koridorjem. Poleg zelenih in modrih koridorjev so predstavili še t. i. črne koridorje, namenjene zmanjševanju svetlobnega onesnaženja, predvsem zaradi zaščite netopirjev. Takšen celostni pristop kaže, kako pomembno je sodelovanje med različnimi sektorji pri ohranjanju narave in trajnostnem razvoju podeželja.

Ekskurzija je udeležencem ponudila dragocen vpogled v francoski sistem povezovanja kmetijstva in naravovarstva. Predstavljeni primeri dokazujejo, da je mogoče z dobrim sodelovanjem, strokovno podporo in ustreznimi finančnimi spodbudami uspešno ohranjati naravo ter hkrati zagotavljati razvoj kmetijstva in podeželja.

 Maja Pevnik, KGZS

Udeleženci strokovne ekskurzije v Normandiji

ŽIVI
Z NATURO 2000

Biostimulanti na slovenskih tleh

Kako napredna kmetija iz Posavja uči Evropo odpornega kmetovanja

Maja smo v okviru evropskega projekta STRATUS v Sloveniji gostili skupino tujih kmetijskih svetovalcev. Namen obiska je bil prenos znanja pri optimizaciji gnojenja in predstavitve slovenskih dobrih praks. Evropski strokovnjaki so si ogledali napredno uporabo nemikrobnih biostimulantov in pametnih tehnologij, ki pomagajo kmetom pri prilagajanju na podnebne spremembe in ekstremne vremenske pojave.

Pravilna raba biostimulantov učinkovito poveča odpornost in zmanjša potrebo po gnojilih.

Kmetija Turk

Osrednji del strokovnega obiska je potekal na Kmetiji Turk v kraju Brod pri Podbočju. Kmetija obdeluje približno petinpetdeset hektarjev kmetijskih površin, pri čemer so usmerjeni predvsem v pridelavo zelenjadnic, krompirja in jagod. Kmetujejo v subkontinentalnem podnebjju z vročimi poletji in visokim tveganjem za sušo. Posebnost kmetije je napredna infrastruktura. Za namakanje uporabljajo vodo iz reke Krke, ki jo predhodno filtrirajo in razkužijo z UV filtracijo. Uporabljajo sodobno opremo z računalniškim krmiljenjem, ki omogoča natančno doziranje vode in hranil. Sadike vzgajajo v rastlinjakih, ki jih ogrevajo z biomaso.

Mednarodna delegacija kmetijskih svetovalcev med ogledom inovativnih praks na kmetiji.

Boj proti stresu

Zaradi vedno pogostejših ekstremnih vremenskih pojavov, kot so suša, pozeba in toča, ter zmanjševanja nabora dovoljenih fitofarmaceutskih sredstev v Evropi kmetija že več kot dvajset

let redno uporablja biostimulante. Gostujoči svetovalci so si ogledali, kako na kmetiji te pripravke uporabljajo preventivno, pred napovedanimi ekstremi ali presajanjem, ter kurativno, ko so znaki stresa na rastlinah že vidni. Da bi zmanjšali porabo virov in povečali natančnost, so na kmetiji letos začeli uvajati še sistem avtomatiziranega spremljanja pogojev za rast. Z uporabo senzorjev za merjenje vlage, temperature in založenosti tal lahko natančno določijo optimalen čas in odmerek za aplikacijo gnojil in biostimulantov.

Kaj pravi stroka?

Po ogledu kmetije so gostujoči svetovalci iz različnih evropskih držav izvedli analizo videne prakse in preverili možnosti prenosa v njihove države. Za glavno prednost so izpostavili opazno izboljšanje količine in kakovosti pridelka ob zmanjšani rabi klasičnih mineralnih gnojil. Kmetija je dokazala, da je sinergija bioloških pripravkov in precizne tehnologije odlična rešitev za dvig odpornosti rastlin. Kljub temu so bile opažene tudi nekatere ovire. Glavni tehnični izziv je občutljivost mladih rastlin, saj lahko previsoke koncentracije biostimulantov ožgejo liste sadik. Širša sistemska težava, ki so jo izpostavili tuji strokovnjaki, pa je dostopnost tehnologije. Inovativna podjetja s področja kmetijskih tehnologij se namreč pretežno osredotočajo na velike kmetije, medtem ko so manjše pogosto spregledane. Rešitev in priporočilo za kmete je dosledno upoštevanje navodil proizvajalcev in uporaba nižjih koncentracij pri mladih rastlinah. Za nas, kmetijske svetovalce, pa ostaja jasna naloga, da moramo delovati kot most med tehnološkimi podjetji in manjšimi kmetijami, ter poskrbeti, da bodo inovativne rešitve dostopne vsem.

 Matic Cunderman, KGZS

stratus.

Projekt STRATUS (Svetovalna mreža za optimalno rabo gnojil) je petletni projekt, ki se financira iz programa Obzorje Evropa. Združuje kmetijske svetovalce iz sedemindvajsetih držav z namenom iskanja in širjenja rešitev za zmanjšanje izgub hranil in optimizacijo rabe gnojil. Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije v projektu vodi delovni paket za prenos znanja na ravni celotne Evropske unije.

Za močno kmetijstvo in ohranjeno naravo

KGZS in projekt LIFE Varna paša: skupaj za varnejšo pašo

KGZS se trudi, da bi izzive, ki jih doživljate naši člani, tako kmetje kot lastniki gozdov, ustrezno zaznavala in skupaj z vami pomagala najti učinkovite, sprejemljive rešitve. Eden teh je tudi tematika soobstoja kmetijstva z velikimi zvermi, populacijami divjadi in prostoživečimi živalmi, ki postaja vse večji izziv v minulem desetletju. Zato je kot enakovreden partner pred dvema letoma in pol začela sodelovati z drugimi partnerji (Zavodom za gozdove Slovenije, Univerzo v Ljubljani, Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Kmetijsko-gozdarskim zavodom Nova Gorica, Občino Pivka, Čebelarstvo zveza Slovenije) v projektu LIFE Varna paša.

Uspeh je vedno odvisen tudi od sogovornikov na drugi strani, ki lahko pokažejo večjo ali pa manjšo pripravljenost in poslušnost za sodelovanje. Če bi se v Sloveniji vsi zmogli držati načela »če nočeš pomagati, vsaj ne nagajaj« in upoštevali Prešernov poziv »le čevlje sodi naj Kopitar« o upoštevanju stroke, bi vsi živeli lažje in bolje.

Razdeljevanje opreme za varno pašo

Od leta 2023 do letošnjega leta smo na KGZS skupaj razdelili 46 kompletov za varno pašo – visoke električne mreže (iz projektov LIFE Wild Wolf in LIFE Varna paša), letos pa na osnovi drugega javnega poziva, ki smo ga objavili aprila, razdeljujemo še dodatno 25 kompletov pašne opreme. Na prvi javni poziv leta 2025 smo prejeli 122 vlog, na letošnjega pa 70, kar potrjuje, da so potrebe na terenu velike, prav tako tudi interes rejcev.

Ob terenskih obiskih rejcev izvajamo svetovanja za učinkovito zaščito pašnih živali in obojestransko pridobimo koristne informacije.

Na KGZS izvajamo tudi svetovanje rejcem in drugim, ki potrebujejo pomoč ter nasvete v zvezi s problematiko uveljavljanja škod zaradi velikih zveri oz. možnosti varovanja z zaščitno opremo, v okviru Javnega razpisa za podintervencijo izmenjava znanja in prenos informacij s področja psihosocialnih tematik, ki ga je razpisalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V primeru potreb se obrnite na nas (01 51 36 702).

Lani so bili na osnovi dodatnega kriterija vsi kompleti razdeljeni prednostno na OMD območjih Posočja in Gorenjske, letos pa poleg teh dodatno še na območju celotne Primorske, Notranjske in na Pohorju. Oprema je bila dodeljena rejcem drobnice, ki so ustrezali pogojem javnega poziva (rejci z registriranim kmetijskim gospodarstvom na območju prisotnosti velikih zveri, ki imajo v lasti vsaj 20 odraslih živali drobnice, še niso bili upravičeni do izplačila zaradi škod po velikih zvereh in še niso prejeli kompletov pašne opreme).

Zelo pomembna pri tem je vzpostavitev obojestranske komunikacije in sodelovanja z rejci, še posebej na terenskih svetovanjih ob pregledih ustreznosti uporabe opreme.

Naj ob tem ponovno omenimo, da lahko vsi, ki ste škodo zaradi velikih zveri že utrpeli in bili upravičeni do izplačila, na MNVP kandidirate za sofinanciranje zaščitne opreme v višini 80 %.

Učinkovitost pašne opreme je odvisna od pravilne uporabe in upoštevanja dobre prakse (Foto: Mojca Pangerc).

Zaščita velikih pašnih živali

V okviru projekta iščemo tudi rešitve za učinkovitejše varovanje velikih pašnih živali. Nosilec aktivnosti je Kmetijsko-gozdarski zavod Nova Gorica v sodelovanju s projektnimi partnerji. Maja in junija že potekajo prve aktivnosti, predvsem terenski obiski kmetij, ki so se odzvale na poziv za sodelovanje in želijo izboljšati zaščito predvsem mladih živali. Te so v prvih treh mesecih najbolj izpostavljene napadom velikih zveri. Namen sodelovanja je skupaj z rejci oblikovati predlog ukrepa v okviru SKP, ki bi nudil podporo kmetijam pri soočanju s tovrstnimi težavami.

Terenski obisk govedorejske kmetije s ciljem skupnega iskanja učinkovitih rešitev varovanja živali v ranljivejših stadijih, kot npr. v času telitve.

Iskanje drugih, novih rešitev in vključitev v novo SKP

V okviru izvajanja projekta LIFE Varna paša partnerji v sodelovanju z različnimi zainteresiranimi udeleženci, od vladnih institucij do strokovnjakov, kmetov, nevladnih organizacij in širše javnosti, iščemo nove načine, kako zagotoviti varnost pašnih živali. Ker so ukrepi zaenkrat še v fazi testiranja, o rezultatih še ne moremo poročati.

Eden od njih je tudi preizkus, ki bo v organizaciji KGZS od junija naprej potekal na treh kmetijah, v njem pa testiramo uporabnost ovratnic, ki imajo vgrajena ultrazvočna in svetlobna odvrčala.

Promocijske in izobraževalne aktivnosti

Da bi približali vsebine širši javnosti pa tudi zainteresiranim udeležencem, potekajo različne aktivnosti, od priprave promocijskih materialov, organizacije delavnic, predstavitev, dni odprtih vrat na kmetijah dobrih praks, delavnice za prostovoljce idr.

Projekt LIFE Varna paša daje pomembno vlogo izobraževanju pri dolgoročnem prenosu znanja in kot naložbo v prihodnje generacije udeležencev. Posebna pozornost je zato namenjena sodelovanju s kmetijami, poklicnimi šolami in univerzami. V sodelovanju z njimi bomo razvili različne izobraževalne module, ki bodo zagotovili prenos znanja o blaženju konfliktov in varovanju pašnih živali tudi po koncu projektov.

Testiranje ovratnic na prvi čredi

V okviru tega smo na KGZS pripravili letak, ki je namenjen širši zainteresirani javnosti in predstavlja cilje projekta LIFE Varna paša. Ta je naložen na spletno stran https://varna-pasa.si/wp-content/uploads/2026/05/LETAK_-_LIFE-VARNA-PASA.pdf in ga nismo tiskali, saj je pogosta praksa oziroma usoda tovrstnih promocijskih gradiv, da žal v veliki meri končajo v »starem papirju«. Namesto tega smo se odločili, da natisnemo nekaj uporabnega, nekaj, kar bo služilo dnevni uporabi, bo pri roki in verjamemo, da zato ne bo zavrženo. Odločili smo se za podstavke za kozarce in skodelice na trši lepenki in jih izdelali v štirih zanimivih različicah ter jim dodali QR kode, ki vodijo do priročnih vsebin, kot so: o vsebini in ciljeh projekta, prijava škode ter zaščita živali pred velikimi zvermi.

Na enem od njih je uporabljen tudi slogan, ki je enak naslovu tega prispevka, za katerega smo dali idejo v KGZS.

Alojzij Gluk, KGZS

LIFE22-NAT-SI-LIFE VARNNA PASA

Možnost za sofinanciranje del v gozdovih

Kaj vam kot lastniku gozdov na območju Natura 2000 pripada?

V kolikor imate gozd na območju Natura 2000, imate možnost do sofinanciranja ukrepov iz gozdnega sklada. Skoraj polovica vseh slovenskih gozdov spada v območje Natura 2000, ostali imate podobne ukrepe in nekoliko manjšo stopnjo sofinanciranja.

Kako do sredstev?

Postopek v celoti izvaja Zavod za gozdove Slovenije oziroma vaš revirni gozdar. Pomembno je, da se dela načrtujejo, zato mu podajte pobudo, kaj bi želeli izvesti. Do sredstev so upravičeni ukrepi, izvedeni v skladu s programom del, ki ga pripravi Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). V zadnjih letih sredstva gozdnega sklada niso bila vsa porabljena in za možnost ve še vedno premalo ljudi.

Višina sofinanciranja

Za ukrepe v okviru Natura 2000 se štejejo aktivnosti, ki se izvajajo za izboljšanje oziroma ohranjanje ugodnega stanja zavarovanih vrst in habitatov na območjih Natura 2000. Seznan ukrepov je obširen in ga v celoti pozna vaš revirni gozdar.

Kaj pa izven območja natura?

Vsi lastniki gozdov ste upravičeni do sofinanciranja gozdno-gojitvenih in varstvenih del iz proračuna RS, vendar v nižjem deležu. V Naturi 2000 znaša sofinanciranje 95 %, medtem ko je zunaj nje odvisno od vrste dela in funkcij gozda.

Ukrepi, ki se lahko sofinancirajo po pravilniku in jih lahko izvajajo lastniki ali njihova združenja:

- gozdnogojitvena dela: obnova gozdov s sajenjem ali setvijo, naravna obnova, obžetev, nega mladja, nega gošče, nega letvenjaka, nega drogovnjaka,
- varstvena dela: izdelava lubadark, zatiranje bolezni in škodljivcev gozdnega drevja in grmovja ter zaščita sadik gozdnega drevja pred divjadjo,
- vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali,

- varstvo premoženja pred zavarovanimi zvermi,
- sanacija gozda: obnova gozda v primerih, ko povzročitelj poškodovanja gozda ni znan,
- obnova gozda na pogorišču in obnova po naravni ujmi, kalamitetah in epifitocijah poškodovanega gozda,
- premena v zasebnih gozdovih, gradnja gozdnih cest in gozdnih vlak ter priprava, gozdnih vlak,
- vlaganja za izboljšanje pogojev pridobivanja in trženja gozdnih proizvodov,
- začetek dejavnosti združenj lastnikov gozdov, nastalih po pogodbi ali zakonu.

Če želite sofinancirati svoja dela, prosimo, da stopite v stik z vašim revirnim gozdarjem. Ta vam bo pomagal pri pripravi programa del, vas seznanil z vsemi možnimi ukrepi in vas vodil skozi celoten postopek pridobitve sredstev. Postopek ni zapleten, a zahteva pravočasno načrtovanje, saj je treba pobudo podati pred pričetkom del. Dobra novica je, da sredstva pogosto ostanejo neizkoriščena zgolj zato, ker lastniki gozdov za to možnost ne vedo – zato ne odlašajte in preverite, do česa ste upravičeni. Vaš gozd si to zasluži, vi pa tudi.

Mihael Koprivnikar, KGZS

Najpogostejši ukrepi	Višina sofinanciranja
Ekocelice (prepuščanje dela gozda naravnemu razvoju za 20 let)	20 EUR/m ³ načrtovanega možnega poseka
Habitatna drevesa (posamezna drevesa za živalske vrste)	23,75 EUR/m ³
Sajenje plodonosnega drevja in grmovnic	1,23 EUR/sadiko oz. 2,47 EUR z zaščitnim tulcem
Obnova gozda s sajenjem ali setvijo	950 EUR/ha (sadike brezplačno)
Zaščita mladja z ograjo	5,13 EUR/m ograje (material brezplačno)
Priprava tal za naravno obnovo	237 EUR/ha
Nega mladega gozda	475-556 EUR/ha
Vzdrževanje grmišč, protiveternih pasov in gozdnega roba	278-1.112 EUR/ha
Izdelava manjših vodnih virov (mlake, kaluže)	111 EUR/vodni vir

Dan tehnike 2026 – Naravi prijazna pridelava grozdja

Kmetijsko-gozdarski zavod Novo mesto in Mestna občina Krško vabita na dogodek Dan tehnike 2026 z naslovom Naravi prijazna pridelava grozdja, ki bo potekal v soboto, 20. junija 2026, ob 16. uri na kmetiji in v vinogradih vinske kleti Pirc Janez v vasi Ravni (Ravni 3, 8270 Krško).

Dogodek bo namenjen predstavitvi sodobne kmetijske tehnike in opreme, ki se uporablja v vinogradništvu. Na dogodku, na katerem se bodo predstavili različni ponudniki kmetijske mehanizacije, opreme in repromateriala, bo predstavljena pravilna uporaba naprav za nanos fitofarmaceutskih sredstev (s poudarkom na preciznem škropljenju), uporaba protitočnih mrež, izvajanje ukrepov za zmanjšanje okužb z neozdravljivimi boleznimi vinske trte, izvajanje zelenih del, vzdrževanje negovane ledine, strojnega spravila grozdja, uvajanje pametnih sistemov in robotizacije v vinogradništvu ter predstavitve ukrepov za uspešno ponovno zasaditev vinogradov. Obiskovalci si bodo lahko ogledali prikaze delovanja specialnih vinogradniških traktorjev, avtonomnih robotov, dronov, pršilnikov, mulčerjev, valjarjev, pletvenikov, podrahljalnikov, mehanizacije za transport, trosilnikov in kombajnov za strojno obiranje grozdja.

Slogan letošnjega dogodka Dan tehnike je »Brez trte ni vina«, saj bo posebna pozornost na dogodku namenjena prenašanju in širjenju neozdravljivih boleznih vinske trte, katerih okužbe se v zadnjih letih povečujejo. Neozdravljive bolezni vinske trte so zlata trsna rumenica, bolezn lesa (npr. ESCA oz. kap vinske trte), bakterijske in virusne bolezni. S prilagoditvijo rezi, zmanjševanjem poškodb rastlin, kvalitetnim nanosom

fitofarmaceutskih sredstev, ustrezno uporabo insketicidov in pravočasnim prepoznavanjem ter odstranjevanjem okuženih trsov se težave z boleznimi zmanjšujejo. In če se ukrepi dosledno izvajajo na vseh vinogradniških površinah, se lahko težave z boleznimi toliko zmanjšajo, da ne predstavlja gospodarsko pomembne škode.

Prireditve bo potekala v vsakem vremenu. Med dogodkom in po njem bodo lahko obiskovalci dobili informacije in izmenjali izkušnje z razstavljavci na stojnicah. Za obiskovalce bo poskrbljeno s hrano in pijačo ter prijetnim druženjem. Vljudno vabljeni.

 Anže Turk, KGZS – Zavod Novo mesto

Lokacija dogodka:

O naravi prijazni pridelavi grozdja bo tekla beseda in prikaz na Dnevu tehnike 20. junija (Foto: Anže Turk)

Ptujski zavod praznoval ob dnevu odprtih vrat

Dan Kmetijsko-gozdarskega Zavoda Ptuj v znamenju znanja, sodelovanja in prihodnosti podeželja

Na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Ptuj smo s slavnostnim dogodkom zaznamovali dan zavoda, ki združuje strokovnjake iz Slovenije in tujine, kmete, predstavnike lokalnih skupnosti, izobraževalnih ustanov, partnerskih organizacij in številne prijatelje slovenskega kmetijstva. Dogodek je bil priložnost za predstavitev dosežkov, strokovnih projektov in razvoja zavoda, obenem pa tudi poklon ljudem, ki s svojim delom soustvarjajo uspešno zgodbo slovenskega podeželja.

Praznični dan smo pričeli z najmlajšimi. Otroci Vrta Ptuj, enote Deteljica, so s pesmijo in plesom pričarali prijetno razpoloženje ter obiskovalce spomnili na pomen medgeneracijskega povezovanja. Njihov nastop je bil simboličen uvod v dogodek, ki je postavil v ospredje ljudi in skupne vrednote.

V uvodnem nagovoru je bilo poudarjeno, da Kmetijsko-gozdarski zavod Ptuj že desetletja predstavlja enega ključnih strokovnih stebrov razvoja kmetijstva, gozdarstva in podeželja v severovzhodni Sloveniji. Zavod povezuje prakso in stroko, tradicijo in sodobne pristope ter skrbi za prenos znanja med generacijami. Posebna pozornost je bila namenjena izzivom sodobnega časa, predvsem podnebnim spremembam, prehranski varnosti in trajnostnemu razvoju kmetijstva.

Dopoldanski program je bil namenjen najmlajšim v okviru projekta »Okusi podeželja«, v katerem so učenci ptujskih osnovnih šol v praktičnih delavnicah spoznavali pomen lokalno pridelane hrane. Ob primerjanju okusov domačega mleka, pripravi namazov in okušanju domačih jogurtov in zelenjave so mladi odkrivali bogastvo slovenskega podeželja.

Veliko zanimanja je pritegnil dan odprtih vrat, v okviru katerega so obiskovalci spoznali delovanje laboratorija zavoda. Predstavljene so bile analize mleka, tal in krme kot strokovna osnova za svetovanje kmetijskim gospodarstvom. Posebno

mesto je pripadlo predstavitvi razvojnih in raziskovalnih projektov: IRP 38 CLIMAGROW, EIP projekt Inovativno namakanje ter mednarodni projekt ECOBASE, ki se osredotoča na preprečevanje degradacije tal. Strokovni program je dopolnila predstavitev bikov lisaste pasme Osemenjevalnega središča Ptuj in predavanje o zdravju parkljev ter dobrobiti krav molznic v sodelovanju z Veterinarsko fakulteto Univerze v Ljubljani.

Slavnostnega dogodka se je udeležilo veliko uglednih gostov, med njimi predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije dr. Jože Podgoršek, županja Mestne občine Ptuj Nuška Gajšček ter predstavniki kmetijskih organizacij, fakultet, zadrug in strokovnih institucij.

Pomemben del prireditve je bila podelitev priznanj. Prof. dr. Jože Starič z Veterinarske fakultete je prejel priznanje za izjemen prispevek k strokovnemu povezovanju in razvoju področja zdrava živali. Anton Medved, dolgoletni predstavnik slovenskega kmetijstva in nekdanji predsednik sveta zavoda, je bil nagrajen za prispevek k razvoju kmetijstva in zastopanju interesov kmetov. Posebni priznanji za 30 let uspešnega dela sta prejela Roman Podrenek in Miran Zamuda.

Dogodek se je zaključil v znamenju zahvale vsem zaposlenim, partnerjem in obiskovalcem. Dan Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ptuj je tudi letos pokazal, da so znanje, sodelovanje in predanost temelj uspešnega razvoja kmetijstva in zagotovilo za prihodnost slovenskega podeželja.

 Stanislava Pažek, KGZS – Zavod Ptuj

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**Bodite obveščeni o delu KGZS
in novostih na naši spletni strani!**

Prijavite se na e-novice:
www.kgzs.si/prijava-enovice

Vzreja jelenov malo drugače

V Sloveniji se z rejo divjadi v oborah ukvarja okrog 300 rejcev. Večinoma redijo damjake (jelene lopatarje), med njimi pa je tudi nekaj rejcev jelenov. Eden teh je tudi Stanko Cvetan iz Mokronoga. Oboro z jeleni ima v Gorenjih Jesenicah. Mogočne živali lahko vidimo, če se peljemo od Puščave proti Šentjanžu na Dolenjskem.

Z rejo se je začel ukvarjati pred 25 leti. Ideja reje pa kljub temu, da se ukvarjajo tudi s predelavo mesa (Mesarstvo Cvetan), ni bila reja za meso. »Cena mesa jelenjadi je sorazmerno nizka, zato ni ekonomična. Odločil sem se, da bom vzrejal jelene za trofeje. V čredi je okrog 40 jelenov, poleg se pase še devet damjakov in 13 muflonov.«

V čredi je vedno kak jelen, ki se bolj naveže na rejca, zato dobi posebno obravnavo.

Odbira glede na zasnovo rogovja

»Košut ne redim. Te imajo drugi rejci, pri katerih kupujem mlade jelene. Po enem letu opravim selekcijo po zasnovi rogovja. Živali, ki ne kažejo potenciala za trofejno rogovje, prodam drugim rejcem ali pa gredo v zakol in jih predelamo v mesne izdelke. Jeleni so 'zreli' za prodajo po šest do osmih letih, ko razvijejo trofejno rogovje. Živali prodam na Hrvaško, kjer sta

Reja divjadi se začne z dobro oboro.

Zanimiva dodatna dejavnost, ki jo opravljata skupaj s sinom, je odlov pobeglih živali, predvsem goved. Največkrat so to 200 do 300 kilogramov težke živali, ki pobegnejo bodisi iz hleva bodisi s pašnikov. Odlov poteka z omamljanjem živali. Opravljata ga na območju Dolenjske, Bele krajine, Zasavja in tudi Ljubljane. Ravno med pogovorom za to reportažo je prišel klic za odlov pobegle živali v Polhograjskih hribih. Letno se nabere tudi več kot 300 intervencij.

dva rejca, ki imata dovolj velike obore (več sto hektarjev), ki potem nuđita lov. Ko živali oddamo, še niso prodane. To se zgodi, ko je žival odlovljena in se ugotovi trofejna vrednost rogovja,« razloži Cvetan.

Poseben dohodek je rogovje, ki ga jeleni odvržejo vsako leto. Uporabni so za izdelavo ročajev, dekoracije, marsikje vidimo lestence iz rogovja ... Kot pove Cvetan, rogove odkupuje kupec iz Češke in teh se nabere do 200 kilogramov na leto.

Zdravstveno varstvo jelenov ni preveč zahtevno. Trikrat letno jih zaščitijo proti zajedavcem, na bolezen modrikastega jezika, ki je lani sivila lase rejcem drobnice in tudi govedu, pa niso občutljivi.

Tekne jim sladkorna pesa

»Glede prehrane jeleni niso preveč zahtevni, vendar pa samo paša le ni dovolj. Letno prehrano zagotavlja paša na osmih hektarjih, poleg tega pa imam še šest hektarjev njiv. Tam pridelujem koruzo, ječmen in sladkorno peso. Ta jim gre še posebej v slast. Nekaj krme dokupujem, predvsem lucerno. Sicer pa je za prehrano divjadi primerna sladkorna pesa, ki je bogata z energijo, saj zaradi vsebnosti sladkorja ne zmrzne. Ko pred leti nismo mogli pospraviti dela njive, je divjad kmalu našla slasten pridelek. Ob priliki smo na njivi opazili desetine glav jelenjadi in srnjadi,« opiše svoje spomine izkušeni rejec jelenov.

Vse se začne z dobro ograjo

Višina ograje je 2 metra in pol, nosijo jo impregnirani akacijevi stebri. »Ograja mora biti 'konkretna'. Eni pri tem varčujejo, jaz pa si nikakor ne morem si privoščiti bodisi pobega živali ali pa da bi v oboro prišla kaka zver. Tudi tistim, ki se morebiti odločajo za rejo v obori, priporočam, da naj pri ograji ne varčujejo, saj le taka zagotavlja, da ni nepotrebnih skrbi.«

Podeželje v mestu znova povezalo Ljubljano in kmetije

Na Pogačarjevem trgu so se predstavile družinske kmetije, obiskovalci pa so domov odnesli več kot le odlične izdelke – tudi pristne zgodbe in doživetja podeželja.

Ravno pravo za sejmarjenje! Na vprašanje, kakšno vreme si želimo na dogodkih Podeželje v mestu, tako organizatorji dogodka kot sodelujoči razstavljalci, zagotovo odgovorimo tako. In veliko obiskovalcev, seveda! Ko se vse to sestavi, potem dogodek pusti sled. Ne le v košarah potrošnikov in denarnicah ponudnikov, temveč predvsem v spominih na doživetje, ki utrjuje povezavo med mestom in podeželjem in ustvarja vedno nova prijateljstva, ki rastejo in dozorevajo.

Dogodek Podeželje v mestu je tudi priložnost, da otroci v igri spoznajo pomen kmetijstva in podeželja.

Pogačarjev trg v Ljubljani je v soboto, 30. maja, zaživel v znamenju Dobrot slovenskih kmetij. Dogodek, ki ga običajno izvedemo pred Festivalom na Ptuj, je bil zaradi slabega vremena prestavljen na soboto po njem. V soncu in toplem vremenu ob zvokih ljudske glasbe skupine Suhe hruške, melodij od domače Gorenjske, prek Koroške in Dolenjske, pa vse do Istre, Bele krajine in Prekmurja, so svoje izdelke in pridelke na 38 stojnicah predstavljali člani družinskih kmetij. Prinesli so najboljše, pridelano in predelano doma. Številni izdelki nosijo priznanja vrhunske kakovosti Dobrote slovenskih kmetij. Organizatorji dogodka smo bili ob koncu dneva nagrajeni s hvaležnimi odzivi, tako sodelujočih kot obiskovalcev. Vsem sodelujočim za izjemen trud in obiskovalcem za zaupanje se je na dogodku zahvalil predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije **dr. Jože Podgoršek**. V svojem nagovoru je izpostavil pomen tovrstnih dogodkov, ki skupaj z ostalimi aktivnostmi, ki jih izvaja zbornica, prispevajo k razvoju kmetij.

Izzivi in pričakovanja razstavljalcev

Na zbornici dogodka Podeželje v mestu pripravljamo že od leta 2005, prek 100 smo jih izvedli v tem času. Na njih najdemo kmetije, ki se v Ljubljani predstavljajo le na tem dogodku. Ena

Renata in Lidija s KGZS – Zavoda Celje sta na stojnici Združenja turističnih kmetij Slovenije navduševali obiskovalce s ponudbo turističnih kmetij.

takih je **Kmetija J.A.N.A.** iz Križevcev pri Ljutomeru. Njena gospodarja nista bila navdušena nad spremembo datuma dogodka. »Fino je, da se načrtovano izvede, ne glede na vreme. Ljudje v Ljubljani pridejo na trg tudi v slabem vremenu,« sta povedala in še, da so v Ljubljani njihove izdelke iz aronije, šipka, hrušk, grozdja in lesa prodajali v trgovini Hruška, ki pa je žal prenehala delovati.

Navdušenje nad zanimivo preživetim dnevom na Podeželju v mestu sta izrazila gospodarja ekološke **kmetije Jablanovec** iz Apač. »Rada hodiva na dogodke, rada klepetava z ljudmi in danes sva slišala vrsto zanimivih zgodb. Ponujava različna olja, še posebej ponosna sva na olje pegastega badlja, ki je na Dobrotah slovenskih kmetij 2026 osvojilo zlato priznanje, in ričkovno olje, ki je prejelo srebrno. Priznanja nama pomenijo ogromno. Potrjujejo, da delava dobro in dajo dodatno energijo za delo naprej,« sta povedala in še dodala, da je s pridelavo olj veliko dela, ki ju veseli. Njuni potomci pa se za nadaljevanje njunega dela najverjetneje ne bodo odločili.

Kmetija Mladkovič iz Brežic se je na Podeželju v mestu predstavila drugič. Mama in sin ter stojnica polna svežih in liofiziranih jagod. Tako ene kot druge so prekrasno dišale in bile božanskega okusa. »Jagoda mora dišati, liofizirano sadje je trenutno priložnost, lepo darilo in v sodelovanju z lokalnimi aktivnostmi v sklopu blagovne znamke Brežice Selection se dobro prodaja. Seveda je pomembno, da pridelava svoje jagode,« sta povedala.

Doživetje podeželja vse bolj cenjena izkušnja

Poleg kmetij se na dogodku predstavljajo tudi društva in združenja. Renata in Lidija s KGZS – Zavoda Celje sta na stojnici Združenja turističnih kmetij Slovenije navduševali obiskovalce s ponudbo turističnih kmetij in vabili k obisku podeželja. »Število gostov, ki iščejo nastanitve na kmetijah, se povečuje. Bivanje na kmetiji je cenovno odvisno od kakovosti nastanitve, a danes bi težko govorili, da gre za nizkocenovno ponudbo. Kmetije ponujajo posebno doživetje, kulinarično izkušnjo in še marsikaj. Tisti, ki tovrstno ponudbo cenijo, so zanj pripravljeni plačati,« sta povedali in bili veseli pohval obiskovalcev, navdušenih nad podeželjem.

Tokrat so se prvič predstavljali člani Društva rejcev krško-poljskih prašičev in Društva učiteljev Naša zemlja. Kulinarična sekcija Društva rejcev drobnice Idrija-Cerkno pa je navduševala s pripravo idrijskih žlikrofov. Dogodek je povezoval Franci in ekipa zbornice, ki so s pomočjo vrtiljaka znanja in ob sodelovanju kmetij zagnali "vrtiljak znanja za lepši dan".

Za konec

Za izjave vseh sodelujočih je premalo prostora, a na koncu lahko še enkrat povzamemo, da niso le izdelki tisti, ki pritegnejo, temveč predvsem ljudje, njihove zgodbe in osebni stiki. Podeželje v mestu tako vsakič znova poveže dve na videz

različni okolji v eno skupno izkušnjo. Obiskovalci odnesejo več kot le dobre izdelke, razstavljalci pa več kot zaslužek: občutek, da je njihovo delo cenjeno. In prav v tem je največja vrednost dogodka, ki se vsako leto znova vrača v srce mesta Ljubljana.

 Tatjana Vrbošek, KGZS

Za dobro razpoloženje je poskrbela skupina Suhe hruške iz Gorenjske.

Srčnost, tradicija in vizija

Srečanje slovenskih kmetic na Butajnovi

V objemu horjulskih hribov se je sredi aprila odvil dogodek, ki je slovensko podeželje napolnil z energijo hvaležnosti in ponosa. **Matejka Sečnik**, kmetica leta 2025, je na svoji kmetiji gostila srečanje slovenskih kmetic. Dan ni bil le priložnost za druženje, temveč globok poklon ženskam, ki s svojo neomajno voljo tkejo prihodnost slovenske zemlje.

Topel sprejem pod horjulskimi hribi

Že ob prihodu so udeleženske začutile toplino domačinov. Celotna okolica Butajnov je dihala z dogodkom, gostoljubje družine Sečnik in sosedov pa je znova dokazalo, da so trdne vezi v lokalni skupnosti ključne za uspeh. Zbranim kmeticam so se z nastopi poklonili lokalni ustvarjalci, ki so s pesmijo in besedo poudarili pomen ženske moči na kmetiji.

"Vsaka kmetica s svojim trudom ne le ohranja tradicijo in skrbi za zemljo, temveč aktivno ustvarja prihodnost, ki jo bodo uživali naši otroci."

Več kot le kmetica: Steber skupnosti

Matejka Sečnik je s svojo energijo dokazala zakaj si je lani prislužila prestižen naziv. Poleg kmetovanja in materinstva je njeno življenje prepleteno z družbeno koristnim in huma-

nitarnim delom v lokalnem okolju. Gostje in nastopajoči so v svojih nagovorih izpostavili prav to – njeno sposobnost, da kljub številnim obveznostim najde čas za sočloveka in pomoč tistim, ki jo potrebujejo.

Navdih za celotno kmetijstvo

KGZS je Matejki izrazila zahvalo, da s svojim znanjem, vztrajnostjo in ljubeznijo do kmetije, družine in temeljnih človekovih vrednot navdihuje mnoge. Naziv kmetica leta ni samo priznanje za opravljeno delo ampak tudi spodbuda, da še naprej delamo dobro - tako na polju kot v ljudeh, je v svojem nagovoru poudarila Andrejka Krt. Izpostavila je tudi zavedanje, da le sožitje ohranja skupnost. V KGZS in JSKS smo kmetom/kmeticam in podeželanom vedno ob strani in z vami, ko nas potrebujete in ko vam prinašamo strokovna znanja pa tudi zakonodajne zahteve. Svoj nagovor je zaključila z mislijo, da smemo upravičeno reči, da je le partnerstvo med kmeti/kmeticami in strokovnimi službami temelj uspeha in na tem lahko skupaj gradimo uspešno in trajnostno kmetijstvo. Tudi zato se je zahvalila vsem kmeticam, ki s svojim delom bogatijo našo skupnost.

 Andrejka Krt, KGZS

Sejem, ki združuje tradicijo, inovacije in mednarodno sodelovanje

64. Mednarodni kmetijsko-živilski sejem Agra prinaša v Gornjo Radgono od 22. do 26. avgusta tradicionalno svežino

AGRA, najpomembnejši tovrstni sejem v širši regiji, bo s strokovnimi dogodki, razstavami in bogato ponudbo zaznamoval Mednarodno leto pašnikov in živinorejcev, Mednarodno leto kmetič ter Mednarodno leto prostovoljcev za trajnostni razvoj. Sejemska država partnerica bo Alžirija.

AGRA, praznik mednarodnega, medsektorskega in medgeneracijskega sodelovanja, bo predstavil najsodobnejše tehnologije vodilnih svetovnih proizvajalcev in inovacije mladih podjetij. Prizadeval si bo za krepitev podeželja in ohranjanje okolja, za boljši pridelek in varno preskrbo. Obogatili ga bodo mednarodni poslovni dogodki, aktualni strokovni posveti in razstave v organizaciji Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport RS, Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, Združene zveze Slovenije, Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij GZS, Zavoda za gozdove Slovenije in drugih najpomembnejših ustanov.

Od govedoreje do čebelarstva: razstave za strokovnjake in širšo publiko

Tudi letos bodo med številnimi sejemskimi atrakcijami privabljal obiskovalce strokovne razstave govedoreje, konjereje, reje drobnice, avtohtonih pasem domačih živali in čebelarstva,

ki bodo organizirane skladno s tveganji za zdravje živali. Za širšo publiko bodo zanimive še razstave malih živali, rib v ribniku in pestro dogajanje za najmlajše.

S strokovnimi in praktičnimi nasveti bodo postregli osrednji sejmski vrt, Permakulturni center Pomurskega sejma s permakulturno-biodinamičnim vrtom, vzorčni čebelnjak z nasadom medovitih rastlin, Povezovalnica pod sejmskim kozolcem, gozdno-parkovni nasad, Ekološki poligon, vrt sodelovanja Biotehniške šole Rakičan in Fakultete za kmetijstvo ter biosistemske vede Univerze v Mariboru, nasad starih sort jablan in trt, razširjenih v Sloveniji, ter Čebelji paviljon in Vinski hram.

Na sejmu bodo podeljena priznanja in bo mogoče poskusiti najboljše iz ocenjevanj kakovosti mesnih in mlečnih izdelkov, vin, medu in brezalkoholnih pijač, ki že potekajo pod okriljem sejma AGRA. Dan pred odprtjem sejma bo na sporedu tudi ocenjevanje kmetijske mehanizacije.

Vsak sejmski dan prinaša pestro dogajanje s tekmovanji, pokušnjami izbranih jedi in vin, odlično kulinariko ter stanovskimi in družabnimi srečanji za vse generacije.

www.pomurski-sejem.si

Država partnerica - ALŽIRIJA

64. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

22. - 26. 8. 2026
Gornja Radgona

16.-20. 9.
2026

58

Celjski
sejem

MOS 2026: Mednarodni sejem priložnosti in sodelovanja odpira nova vrata gospodarstvu

Med 16. in 20. septembrom 2026 bo Celjski sejem znova gostil MOS, na katerem se srečajo priložnosti, ideje in konkretni poslovni rezultati.

MOS ostaja največji poslovno-sejemski dogodek v regiji in ključna platforma za povezovanje gospodarstva, predstavitev inovacij ter krepitev blagovnih znamk. Z več kot 50-letno tradicijo bo tudi letos združil podjetja, inovatorje, investitorje in obiskovalce, usmerjene v prihodnost poslovanja in bivanja.

MOS 2026 prinaša prenovljeno vsebinsko zasnovo, ki še jasneje sledi razvoju trga in potrebam gospodarstva. Sejem bo razdeljen na dva ključna sklopa, in sicer MOS (B2B) Svet poslovnih priložnosti, namenjen industriji, inovacijam, digitalizaciji, poslovnim storitvam in mednarodnemu povezovanju, ter MOS Svet bivanja, ki bo v ospredje postavil trajnostno bivanje, sodobno gradnjo, energetske učinkovitost, pametne rešitve in turizem prihodnosti.

S tem MOS še dodatno utrjuje svojo vlogo osrednjega stičišča poslovnih priložnosti v regiji.

Posebno priložnost letos ponujamo tudi članom KGZS. Zanje smo pripravili posebno ugodnost – možnost najema paketa z lesenim pultom in steno za samo 580,00 € (brez DDV). Cena vključuje 6 m² neopremljenega prostora, leseni pult in steno, prijavnino, spletni katalog in ekološko nadomestilo.

Za več informacij o prijavi in udeležbi se obrnite na Anabelo Šeruga na e-naslov: anabela.seruga@ce-sejem.si, T: 030 749 357. Pohitite s prijavo, saj je številno prostih mest omejeno.

Ne zamudite svoje priložnosti in že danes postanite razstavljalec na 58. MOS-u!

Največji poslovno-sejemski dogodek v regiji (foto: Rok Deželak)

Da te opazijo, mora dišati

V sklopu dogajanja na 37. Festivalu Dobrote slovenskih kmetij na Ptujju je bila prvi dan festivala možnost predstavitve ustanov s pripravo hrane. Zbornični urad KGZS se je predstavljala s pripravo juhe iz sezonske zelenjave. Mlad krompir, blitva in čebula ter korenje, za lepšo barvo in sladkost. Rezanje zelenjave je navdušilo otroke že v času priprave jedi. Korenje so pojedli sproti in v loncu ga je pristalo bolj malo. Za piko na i na zbornični juhi je bila posneta smetana in na oljčnem olju popečen česen in kruhove kocke. Ko je to zadišalo, smo postali neuradni zmagovalci priprave najboljše zelenjavne juhe. Vrsta otrok in vseh ostalih je bila navdušena. Pošli so tudi za to priložnost natisnjeni recepti za pripravo juhe in z objavo recepta v Zeleni deželi izpolnjujemo dano obljubo.

Preprosta zelenjavna juha z blitvo in krompirjem

Sestavine za 4 osebe:

Za juho

- 250 g čebule
- 150 g korenja
- 400 g krompirja
- 500 g blitve
- 100 g posnete smetane
- približno 2 l vroče vode ali jušne osnove
- zeliščna sol po okusu (priporočamo Majnikino kuhinjsko zeliščno sol)
- poper po okusu
- olje

Za kruhove kocke:

- nekaj rezin domačega kruha
- olivno olje
- 1–2 stroka česna

Priprava:

Čebulo olupimo in drobno nasekljamo. Na olju jo počasi prepražimo, da postekleni in zadiši. Dodamo na kocke narezan krompir, korenje in narezano blitvo ter vse skupaj na hitro prepražimo, da se okusi povežejo.

Zelenjavo zalijemo z vročo vodo ali jušno osnovo in kuhamo približno 30 minut, da se krompir in korenje zmehčata. Juho po želji delno spasiramo ali pustimo rustikalno. Primešamo smetano ter začimimo z zeliščno soljo in poprom po okusu.

Medtem pripravimo kruhove kocke. Kruh narežemo na manjše kocke in jih na olivnem olju skupaj s sesekljanim česnom zlato popečemo. Juho postrežemo vročo, posuto s hrustljivimi kruhovimi kockami.

Dober tek!

Priložnost za kmetije: sejem Narava – zdravje 2026

Med 8. in 11. oktobrom 2026 bo na GR Ljubljana znova v ospredju štiridnevni festival zdravega, aktivnega in trajnostnega življenjskega sloga, sobivanja z živalmi ter ustvarjalne igre za vse generacije. Predstavite svoje izdelke, storitve in rešitve obiskovalcem, ki iščejo kakovost, zanesljive informacije in navdih za boljše življenje. Letošnja izvedba pa bo povezala tudi razstavo eksotičnih živali BIOEXO ter dogodek za male in velike ljubitelje LEGO kock Planet kock.

Za ponudnike s podeželja je to več kot še ena odlična priložnost, da kakovostni domači izdelki stopijo iz lokalnega okolja in neposredno nagovorijo mlade družine in iskalce zdravih lokalnih ponudnikov. Prav zato je skupinski nastop pod okriljem Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije tudi v letu 2026 dobrodošla za kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi, ki želite okrepiti prepoznavnost in utrditi zaupanje v svojo ponudbo. Želja ostaja enako kot doslej: v mesto pripeljati najboljše, kar nastaja na slovenskem podeželju.

Sejem si bo tudi prihodnje leto prizadeval za prepoznavne vsebinske sklope, od zdravja in dobrega počutja do zdrave prehrane ter okolja in stika z naravo, zato je naraven prostor za predstavitev lokalnih živil, naravnih izdelkov in drugih kakovostnih rešitev s podeželja. Rok za prijavo razstavljalcev je 26. avgust 2026.

Prijava na sejem Narava-zdravje pod okriljem KGZS

Kdo se lahko prijavi?

Kmetije, ki ponujajo izdelke ali storitve v okviru dopolnilne dejavnosti in so člani KGZS z urejenimi obveznostmi.

Rok za prijavo: **26. avgust 2026**

Prijava je možna le za celotno trajanje sejma (8.-11. oktober 2026, 4 dni).

Kako se prijavite?

Prijavnico lahko dobite na www.kgzs.si ali www.narava-zdravje.si/za-razstavljalce/prijava-na-sejem

Izpolnjeno prijavnico pošljite po pošti na naslov Gospodarsko razstavišče, d. o. o., Dunajska cesta 18, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na narava.zdravje@gr-sejem.si

Pogoji za sodelovanje:

- Članstvo v KGZS in poravnane obveznosti
- Urejena dokumentacija za prodajo na sejmu
- Prijava do roka

Kontaktna oseba KGZS:

Robert Peklaj
robert.peklaj@kgzs.si
tel.: 041 779 132

Kontaktna oseba Gospodarskega

razstavišča:
Aljaž Škarabot
aljaz.skarabot@gr-sejem.si
tel.: 051 620 522

Narava-zdravje

Vabljeni na skupinski nastop kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi po ugodnejših pogojih s KGZS!

V SODELOVANJU S

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

8.—11. oktober 2026

GR Ljubljana, kongresni in prireditveni center

www.narava-zdravje.si

Preparat za škropljenje: kremen iz roga (preparat 501)

Če bi naše učenje temeljilo na pošteni trajnosti, bi kmetijstvo cvetelo.

Kremenov preparat daje rastlinam sposobnost, da se odprejo za kozmične sile in bolje uporabljajo sile svetlobe. Svetloba je eden od 4 elementov, potrebnih za rast in reprodukcijo naših kulturnih rastlin. Preparat pospešuje asimilacijo in zorenje, krepi zdravje rastlin in poveča pridelek.

V času okoli binkošti, na dan za cvet, biodinamično pripravljen kremen ustrezno zakopljemo, da bo ritem zorenja (izdelovanja) preparata umeščen v drugo polovico izdihaja in prvo polovico vdihaja Zemlje. Tako bo izpostavljen močnemu poletnemu delovanju svetlobe in toplote, ki se kot kozmični komponenti akumulirata v kristalu.

Ustrezno pripravljen preparat za škropljenje deluje preko zelenih delov rastline in ga škropimo v času vegetacije. Zelo pomemben je čas škropljenja. Škropljenje ob nepravem času lahko pridelek uniči. Praviloma se škropi od pomladi do spravila, v zgodnjih jutranjih urah ali v popoldanskem času po pravilih, predpisanih za vsako kulturno rastlino drugače.

Kremen (SiO_2) je v najlepši obliki v naravi kot kristal gorska strela, je tudi glavni sestavni del zemeljske skorje. V čisti obliki je popolnoma prosojen in trd. Najdemo ga tudi v rastlinah (njivska preslica), pa tudi v telesih živali in človeka (koža, oko, živci). V tleh je kot zrnat pesek, v glini kot aluminijev silikat, najde se tudi v koloidni obliki ter fino razdeljen tudi v atmosferi.

Za razumevanje in prakticiranje trajnostnega kmetovanja vabijo društva, da se včlanite.

 Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje

Kremen je glavni sestavni del zemeljske skorje. (Vir: Preparati, izdelovanje in uporaba – Založba Ajda Vrzdenc)

demeter ZVEZA BIODINAMIKOV SLOVENIJE
IN
ZDRUŽENJE DEMETER SLOVENIJA
VABITA NA

**4. PRAZNIK
BIODINAMIKE**

**sobota
5. september 2026
od 9.00 do 16.00
Pogačarjev trg
Ljubljana**

Dogajanje v šotoru:

- 10.00 Otvoritev s kulturnim programom
- 10.30 Podelitev priznanj najbolj zaslužnim članom društev
- 11.30 Okrogla miza o sonaravnem kmetijstvu:
Kaj se je spremenilo v treh letih?
- 13.00 Predavanje Drago Kladičnik:
Pridelava - Prehrana - Zdravje:
Zakaj biodinamična živila niso le "eko", ampak so polna vitalne energije. (blogovna znamka Demeter)

Med dogajanjem vas na kulturničnih stojnicah čaka velika zdrave in vitalne biodinamične hrane ter kulturnih poslastic.

Spoštljivi do Zemlje že od 1924!

Odnosi na kmetiji niso samoumevni

Vzdušje v družini nastaja vsak dan – v besedah, pogledih in tišini.

Na kmetiji odnosi niso ločeni od dela. Odnos med partnerjema, med generacijami in med družinskimi člani vpliva na potek dela, sprejemanje odločitev in prihodnost kmetije. Kljub temu se pogosto predvideva, da bodo odnosi »že nekako zdržali«.

A izkušnje kažejo, da odnosi brez pozornosti ne ostanejo enaki. Kadar se stiske nalagajo, brez možnosti pogovora, se začnejo kazati v napetostih, molku ali konfliktih.

Duševno zdravje ni zgolj osebna zadeva. Ko sta partnerja izčrpana, se to odraža v komunikaciji. Besede so hitrejšje, ostrine več, prostora za razumevanje manj.

Zdrava in odgovorna skrb za duševno zdravje pomeni, da posameznik prepozna svoje meje in si dovoli podporo. To omogoča jasnejšo in bolj spoštljivo komunikacijo.

Eden od uporabnikov psihosocialne podpore je zapisal, da so se po pogovorih naučili najprej umiriti sebe – in šele

nato reševati težave. Ta sprememba je bistveno vplivala na odnose doma.

KGZS s specializirano psihosocialno podporo za kmetije omogoča varen prostor za pogovor, v katerem so stiske razumljene v konkretnem življenjskem okolju. Takšna podpora ni poseg v družino, temveč pomoč, da družina lažje najde rešitve zase.

Razbijanje stigme pomeni sprejeti dejstvo, da so odnosi del kmetijske infrastrukture – in da za njihovo vzdrževanje potrebujemo pozornost.

Kmetija lahko stoji le, če stojijo tudi ljudje – zato je skrb za telesno in duševno zdravje del odgovornega kmetovanja.

 Lucija Pinterič, vodja psihosocialne podpore za kmete na KGZS

Skrb zase na kmetiji

- Dobri odnosi so nam v oporo v vsakodnevni težkih trenutkih.
- Odnosi so v veliki meri odvisni od načina komunikacije.
- Če znam poskrbeti zase, sem lahko drugim v oporo.

Na voljo smo vam, ko pride do:

- težkih vsakodnevni situacij,
- težav v partnerskih, družinskih odnosih, komunikaciji,
- izgube bližnje osebe,
- osebnih stisk, konfliktov,
- osamljenosti, odtujenosti,
- nasilja,
- odvisnosti,
- stisk ob razvezi,
- nespečnosti in stanj, povezanih s stresom,
- drugih situacij, pri katerih rabite podporo.

BREZPLAČNO

Psihosocialna podpora za kmete

 lucija.pinteric@kgzs.si

 070 444 202

Foto: Dejan Javornik

Za brezplačni pogovor in psihosocialno podporo:

 070 444 202

 lucija.pinteric@kgzs.si

Projekt je podprt s sredstvi Evropske unije in se izvaja v okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo.

Slovenska Republika

Evropska unija

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

JR za podintervencijo izmenjava znanja in prenos informacij s področja psihosocialnih tematik za leti 2026 in 2027

Nagradna križanka

				AVTOR: MARJAN GRABNER	ČEZMORSKA ŽIVAL ALI RASTLINA	URADNI POSTOPEK	POKOJNI AMERIŠKI IGRALEC MINEO	POKOJNA RADIJKA KOROSEČ	OSNOVNA MERA ZA VOLUMEN	STARI IZRAZ ZA KIS	JAPONSKO MESTO VZHODNO OD OSAKE	
				PETA ČRKA GRŠKEGA ALFABETA								
				MLADA MOLZNA ŽIVAL								
				NITRATNO GNOJILO								
				OLGA CVETKO			ČEBELJA PAŠA (STAR.)	SEDMA GRŠKA ČRKA VITEZ PRED-JAMSKI				
				POVAB-LJENEC							PROCES, KI VSE NAREDI PRED-VIDLJIVO	MEJNA REKA MED HRVAŠKO IN BIH
	AMERIŠKA PRSATA PEVKA (DOLLY)	MALI OGLAS, INSERAT	ITALIJANSKI PEVEC FILIPPO NEVIANI	NAŠ FILMAR (RUDI)	VERNIK, KI GRE V SVETI KRAJ	POKONČNA PRIZMA BESEDA NA KONCU MOLITVE					BOJAN UMEK HRVAŠKI KOMPONIST (JAKOV)	
ČUDOVIT POGLED NA POKRAJINO Z VIŠJE TOČKE								VRTINČAST TROPSKI VIHAR NAD-STROPJE				
VETROMER									SRH			
									ZASADITEV ŽELA V KOŽO			
EKIPNA ŠPORTNA IGRA								STENSKA OBLOGA				ITALI-JANSKA VISNJA ZA SIRUPE IN SLADICE
								PREDMET OBRAVNAVE				
TOMAŽ NOSE			PEVKA TIKARAM KORUŽNI STORŽ BREZ ZRN						ITALIJANSKO DIRKAŠKO MESTO NEGATIVNA OCENA			
AMERIŠKI FILMSKI KIPEC						MAJHNA ŽIVAL Z BODICAMI ARISTOFAN. KOMEDIJA					GOSPO-DINJSKO ČISTILO VINSKA TRTA	
MLAD NOGO-METAŠ ? LAN KOREN				KDOR RAD JOKA	TUREK POSAMEŽNI DEL KOLE-SARSKE DIRKE					POSODA ZA ROŽE HRUŠKOV, RIBEZOV, VISNJEV ?		
	PERZIJSKI SVETI SPIS								GLASNIK KAKE IDEJE			
	MEDNA-RODNA VOJAŠKA POGODBA	GRUZIJSKI FILMSKI REŽISER IOSSELIANI							OČAR-LJIVOST			
POSEVEK								HRVAŠKI VESLAČ (DAVID) BELGIJSKO MESTO				OZNAKA CELJA NAJDALJŠA AFRISKA REKA
ZAKLJUČNI DEL OLTARJA					TRETI JUDOVSKI KRALJ				ZDRAVILO PROTI MALARIJI LIDIJA OSTERC			
					IME ČRKE N							
MAJHNA REZINA OPEČE-NEGA KRUKA						VINORODNA REGIJA V SV. SLOVENIJI						
PREBI-VALEC TRAKUJE						MANKO MORALE						

POMOČ: ANEMOMETER - priprava za merjenje hitrosti in smeri vetra, **AVESTA** - perzijski sveti spis, **NARA** - japonsko mesto vzhodno od Osake, nekdanja cesarska prestolnica

Geslo križanke pošljite do 15. julija na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila NAJ POMLAD ZACVETI) bodo praktično nagrado prejeli: Milena Jeraj, Log pri Brezovici; Blaž Ornik, Spodnji Ivanjci; Anica Pohorič, Moravče; Marjan Šinkovec, Trbovlje; Silva Titan, Tišina. Čestitamo!

MEDNARODNI POSVET O ČEŠNJI 2026

POVEZAL STROKO, TRADICIJO IN PRIHODNOST BRIŠKEGA SADJARSTVA

MEDNARODNI POSVET
INTERNATIONAL SYMPOSIUM

Goriška brda so letos ponovno postala središče strokovne razprave o prihodnosti pridelave češenj. V okviru EU projekta »Češnja – sadež identitete in prihodnosti« je Združenje sadjarjev Brda aprila organiziralo Mednarodni posvet o češnji 2026, ki je v Brda privabil številne sadjarje, raziskovalce in strokovnjake iz Slovenije, Italije in Madžarske. Dvodnevni dogodek je pomembno povezal tradicijo briškega sadjarstva z aktualnimi izzivi sodobne pridelave sadja.

Češnja v Brdih že desetletja predstavlja pomemben del kulturne krajine, lokalne identitete in gospodarstva. Za številne briške družine je sadjarstvo še vedno pomemben vir prihodka, hkrati pa češnja ostaja eden najbolj prepoznavnih simbolov Brd. Prav zato je bil letošnji posvet namenjen predvsem povezovanju znanja, izkušenj in novih pristopov, ki bodo pomagali ohraniti kakovostno pridelavo tudi v prihodnje.

Prvi dan posveta je v Vili Vipolže potekal strokovni del dogodka. Udeležence je v uvodu nagovoril predsednik Združenja sadjarjev Brda Radovan Jelina, ki je poudaril pomen sodelovanja med pridelovalci, raziskovalnimi ustanovami in strokovnimi službami. Po njegovih besedah sodobno sadjarstvo zahteva hitro prilagajanje in stalno izobraževanje, saj podnebne spremembe in nove bolezni vse močneje vplivajo na stabilnost pridelave.

V strokovnem programu so sodelovali priznani domači in tuji predavatelji. Iz Madžarske sta svoje izkušnje predstavila opr. dr. Karoly Hrotko in dr. Geza Bujdoso, iz Italije dr. Gianfranco Anfora in dr. Brunella Morandi, slovenski strokovni del pa so oblikovali dr. Valentina Usenik, Davor Mrzlič, opr. dr. Andreja Sušnik – za dr. Gregor Gregorič, dr. Mojca Rot, dr. Marko Devetak ter Andreja Brence.

Predavanja so bila osredotočena na aktualne izzive sodobnega sadjarstva. Veliko pozornosti je bilo namenjeno vplivu podnebnih sprememb na pridelavo češenj, zaščiti nasadov pred vremenskimi ekstremi, sodobnim tehnologijam pridelave ter zmanjševanju izgub zaradi bolezni in škodljivcev. Predavatelji so predstavili tudi nove pristope pri izbiri podlag in sort ter pomen pravilnega upravljanja nasadov v razmerah vse bolj nepredvidljivega vremena.

Posebej je bilo poudarjeno, da se sadjarji po vsej Evropi srečujejo s podobnimi težavami. Spomladanske pozebe, neurja, dolgotrajna sušna obdobja in pojav novih škodljivcev zahtevajo vedno več znanja, prilagajanja in vlaganj v tehnologijo pridelave. Prav izmenjava izkušenj med državami je bila zato ena največjih vrednosti letošnjega posveta.

Drugi dan dogodka je bil namenjen vodenim ogledom češnjevih nasadov treh kmetij v Brdih in nasadov Sadjarskega centra Bilje. Udeleženci so si ogledali nasade češenj, zaščitne sisteme in primere dobrih praks pri upravljanju sadovnjakov. Veliko zanimanja je bilo namenjenega predvsem zaščiti nasadov pred dežjem in pozebo ter možnostim izboljšanja kakovosti in obstojnosti pridelka.

Terenski del posveta je omogočil neposreden stik med stroko in pridelovalci, kar je spodbudilo veliko razprav in izmenjavo praktičnih izkušenj. Prav povezovanje znanja in prakse ostaja eden pomembnejših ciljev tovrstnih strokovnih srečanj.

Letošnji mednarodni posvet je imel še poseben simbolni pomen, saj se ujema s 60-letnico Praznika češenj, ene najbolj prepoznavnih prireditev v Brdih. Organizatorji poudarjajo, da želijo s projektom »Češnja – sadež identitete in prihodnosti« ohraniti pomen češnje kot pomembnega dela briške dediščine ter spodbuditi mlajše generacije k nadaljevanju sadjarske tradicije. V program posveta so bili vključeni tudi dijaki Biotehniške šole, ker je prav delo z mladimi ključno za prihodnost slovenskega kmetijstva. Prenos znanja, vključevanje mladih v strokovne vsebine in spodbujanje zanimanja za sadjarstvo predstavljajo pomemben korak pri ohranjanju družinskih kmetij in ustvarjanju novih generacij pridelovalcev, ki bodo nadaljevale tradicijo briškega sadjarstva.

Mednarodni posvet o češnji 2026 je tako pokazal, da imajo Brda znanje, tradicijo in razvojni potencial za nadaljnji napredek sodobnega in trajnostno usmerjenega sadjarstva. Češnja tako ostaja simbol pokrajine, hkrati pa tudi pomembna razvojna priložnost za povezovanje kmetijstva, turizma in lokalne gastronomije.

**Združenje sadjarjev Brda /
projekt »Češnja – sadež identitete in prihodnosti«**

LEADER

Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost

MEDNARODNI POSVET O ČEŠNJI SE IZVAJA V OKVIRU
PROJEKTA »ČEŠNJA - SADEŽ IDENTITETE IN PRIHODNOSTI.«

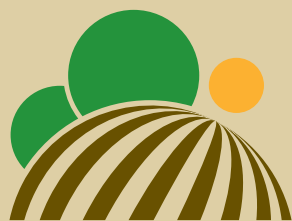
Sofinancira
Evropska unija

SKUPNA
KMETIJSKA
POLITIKA

Za razvoj slovenskega podeželja

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Gospodinjna ulica 6, 1000 Ljubljana

tel.: **01 / 513 66 00**
e-pošta: **kgzs@kgzs.si**
splet: **www.kgzs.si**
FB: **@zbornicaKGZS**